

Vissen met quota

Belgische zeevisserij

Departement Landbouw en Visserij
afdeling Monitoring en Studie

Samenstelling en teksten
ir. Jan Adriansens

Vissen met quota – Belgische zeevisserij

Jan Adriansens

Februari 2009

Rapport, 51 blz.

Depotnummer: D/2009/3241/241

Departement Landbouw en Visserij
afdeling Monitoring en Studie
Ellipsgebouw (6de verdieping)
Koning Albert II - laan 35, bus 40
1030 Brussel
Tel. 02 552 78 24 - Fax 02 552 78 21
✉ e-mail: ams@vlaanderen.be

Vermenigvuldiging en/of overname van gegevens zijn toegestaan mits de bron expliciet vermeld wordt:

Adriansens J. (2009) *Vissen met quota – Belgische zeevisserij*, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie.

Wij doen ons best om alle informatie, webpagina's en downloadbare documenten voor iedereen maximaal toegankelijk te maken. Indien u echter toch problemen ondervindt om bepaalde gegevens te raadplegen, willen wij u graag hierbij helpen. U kunt steeds contact met ons opnemen.

Wilt u op de hoogte gehouden worden van onze nieuwste publicaties, schrijf u dan in op de AMS-nieuwsflash via de onderstaande link:

<http://www.vlaanderen.be/landbouw/studies>

Vissen met quota

Belgische zeevisserij

Inhoudsopgave

WOORD VOORAF	5
1. HET EUROPESE VISSERIJBELEID	7
1.1 Het Europese Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB)	7
1.1.1 Principes van het GVB	7
1.1.2 Beheer en instandhouding visbestanden	8
1.2 Europees instrumentarium voor het beheer en de instandhouding van visbestanden	9
1.2.1 Totaal toegestane vangsten (TAC's)	9
1.3 Quota.....	14
1.3.1 Toekenning aan de lidstaten	14
1.3.2 Subsidiariteitsbeginsel.....	14
1.3.3 Haagse Preferenties	14
1.3.4 Relatieve stabiliteit.....	15
1.3.5 Ingrepen van de Commissie	15
1.3.6 Ruilen van quota.....	16
1.3.7 Aanpassingen aan de TAC's	16
1.4 Andere vangstbeperkingsmaatregelen.....	16
1.4.1 Inhoud vangstbeperkingen	16
1.4.2 Beperken van de visserijinspanning	17
1.4.3 Achtergrond Commissiebeslissingen beperking visserij inspanning.....	17
1.5 Technische maatregelen	19
1.5.1 Doel.....	19
1.5.2 Mogelijke technische maatregelen	20
1.5.3 De technische maatregelen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid	22
2. ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN DE VANGSTBEPERKINGEN EN BIJHORENDE VERDRAGEN	24
2.1. Visserijbeheer in vroegere Belgische tijden.....	24
2.2. Verdrag van Rome.....	26
2.3. Visserijgrenzen en beheersmaatregelen.....	27
2.4. VN-codificering	28
3. HET VLAAMSE VISSERIJBELEID	31
3.1. Algemeen	31
3.2. Quota.....	33
3.2.1 Toekenning aan België.....	33
3.2.2 Overzicht toegekende quota	33
3.3. Beheersysteem quota	35
3.3.1 Principes.....	35

3.4.	Vangstbeperkingen gekoppeld aan beperkte visserijinspanning.....	36
3.5.	TAC en visquota voor 2009.....	37
3.6.	Vlaamse uitvoering	38
4.	ANALYSE VAN INDIVIDUELE QUOTA IN DE ZEEVISSERIJ.....	39
4.1	Individuele Quota in Nederland gekend als Biesheuvelstelsel.....	39
4.2	ITQ en Europese Commissie.....	40
4.3	Belgisch standpunt ITQ.....	41
	AFKORTINGEN	43
	BEGRIPPEN	44
	BRONNEN	51

Woord vooraf

Welke beslissingen blijven over voor een Vlaams visserijbeleid? Voor de visserij in de Europese wateren is er voor de lidstaten en de Europese Commissie een gedeeld Europees beheer van de visbestanden. Vlaanderen past de afspraken en de regels van het Europese visserijbeleid op strikte wijze en naar de letter toe in de optimalisatie van de toegekende quota en probeert het beste te halen uit de overige GVB-regels.

Ieder jaar in de late herfst brengt de pers berichten over Commissie-intenties om de vangstmogelijkheden voor verschillende soorten vis drastisch te beperken. Ook in 2008 was dit niet anders. Op 10 november 2008 berichtte VILT onder meer ¹:

*“Europese Commissie wil sterke daling visquota's
In 2009 zal veel minder vis uit de Noordzee en de Atlantische Oceaan gehaald worden dan dit jaar. De Europese Commissie wil de vangsten met 15 tot 25 procent terugschroeven. Europa verlaagt de jaarlijkse vangstquota voor vis al jaren. Het rendement van die maatregel is echter nog maar beperkt. “*

“Biologen stellen al enkele jaren dat de vangst op diverse soorten en in diverse gebieden moet worden stopgezet. Zo ver wil de Commissie om economische redenen niet gaan. Voor volgend jaar worden de meeste quota met 15 of 25 procent teruggeschroefd. Dat geldt ook voor schol en tong, de soorten die voor de Vlaamse zeevissers het belangrijkste zijn.”

“Volgens de Commissie is ongeveer 90 procent van de vissoorten in de wateren ten westen van Europa overbevist. Een derde is met uitsterven bedreigd. Nochtans heeft Europa beloofd tegen 2015 korte metten te maken met overbevissing. De Europese ministers van Visserij, die het laatste woord hebben, hebben de voorbije jaren telkens quota toegestaan die 30 tot 40 procent boven het wetenschappelijk advies lagen. Ook dit jaar laten ze ongetwijfeld grotere vangsten toe dan de Commissie voorstelt. Net voor kerstdag moeten ze beslissen over het nieuwe voorstel.”

Op hetzelfde bericht kon doorgeklikt worden naar de link²:

EU-lidstaten oneens over handel in visquota: Nederland en Denemarken ijveren voor het toepassen van Individueel verhandelbare visserijquota.

Ook in België worden er regelmatig proefballonnen opgelaten om een individueel quotasysteem toe te passen. Onze vissers verkiezen nog altijd met een grote meerderheid het Belgische collectieve benuttingssysteem omdat ze ervan overtuigd zijn dat dit voor hen de beste visserijmogelijkheden biedt, wat in de ogen van de ecologische gemotiveerde toeschouwers wellicht bijdraagt tot het niet halen van de beoogde visserijbeperkingen. Vissen met quota blijft voor problemen zorgen.

In dit rapport wordt een overzicht gegeven van de **doelen en de maatregelen van de regelgeving in het Europese visserijbeleid**. In het tweede hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de **geschiedenis** van de visserij in het kader van de zeerechten. Ten slotte wordt de

---

¹ http://www.vilt.be/Europese_Commissie_wil_sterke_daling_visquotas

² http://www.vilt.be/EU-lidstaten_oneens_over_handel_in_visquota

invulling van de *regelgeving in België* weergegeven met aandacht voor het probleem van de individuele quota.

Meer gegevens over de Belgische zeevisserij kunnen geraadpleegd worden in hoofdstuk 10 van het Landbouwrapport 2008³.

Voor de neergeschreven tekst en meningen is alleen de samensteller verantwoordelijk, die hierbij de collega's van de Dienst Zeevisserij in Oostende en van AMS dankt voor de gewaardeerde hulp en aanvullingen.

---

³ <http://www2.vlaanderen.be/landbouw/downloads/volt/lara/lara10.pdf>

1. Het Europese Visserijbeleid

1.1 Het Europese Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB)

Het Gemeenschappelijke Visserijbeleid (GVB) kreeg vorm in de vorige eeuw. In 1976 kwam een ontwerpverordening tot stand die uiteindelijk in 1983 (verordening 170/1983) werd goedgekeurd. De verordening werd aangepast in 1993 en het beleid hervormd in 2002 (verordening 2371/2002).

1.1.1 Principes van het GVB

Bij de hervorming van 2002⁴ werd het nieuwe GVB meer gericht op de duurzame ontwikkeling van de visserijactiviteit vanuit een ecologisch, economisch en sociaal oogpunt. Bovendien voorzag de Commissie een besluitvorming op een steviger basis met degelijk en transparant wetenschappelijk advies en een grotere betrokkenheid van de belanghebbenden. Daarnaast kwam er meer aandacht voor de samenhang met het beleid van de EU op andere gebieden (bv. milieu- en ontwikkelingsbeleid), de verantwoordingsplicht en de efficiëntie.

De Commissie plant een nieuwe ingrijpende hervorming ten laatste tegen 2012.

In het hervormde Gemeenschappelijk Visserijbeleid zorgt de Europese regelgeving ervoor dat op diverse terreinen de lidstaten een grote verantwoordelijkheid toebedeeld krijgen.

Het GVB omvat de vaststelling van de regels over de aanpassing van de vangstcapaciteit aan de vangstmogelijkheden, over de herstructurering van de vissersvloeden, over de milieumaatregelen, over de strijd tegen de niet toegelaten visserij, over de versterking van de controle op de visserijactiviteiten, over de teruggooi en ten slotte de duurzaamheid van de aquacultuur.

Essentieel hierbij zijn:

- de jaarlijkse verordeningen van de Raad, de zogenoemde TAC's en Quotaverordening met als titel: Verordening (EG) van de Raad tot vaststelling voor het jaar X, van de vangstmogelijkheden voor sommige visbestanden en groepen visbestanden welke in wateren van de Gemeenschap en, voor vaartuigen van de Gemeenschap, in andere wateren met vangstbeperkingen van toepassing zijn, en tot vaststelling van de bij de visserij in acht te nemen voorschriften⁵,
- de verordening betreffende het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV, verordening 1263/1999), en de huidige vervanger daarvan, het Europees Visserijfonds (EVF, verordening 1198/2006).
- de controle en handhaving van het beleid worden geregeld met de verordening die een Communautair Bureau voor Visserijcontrole (768/2005) opricht en met de aanpassing van de verordening die een controleregeling voor het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (2847/93) bepaalt. De controle en handhavingsmaatregelen worden

---

⁴ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/2002_reform_nl.htm

⁵ Voor 2008 verordening 40/2008 te vinden op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:019:0001:0203:NL:PDF>

bijgewerkt. In 2009 komt er een nieuwe verordening met strengere en modernere maatregelen om het beleid effectief af te dwingen.

1.1.2 Beheer en instandhouding visbestanden **6**

1.1.2.1 Commissiestandpunten

Een van de belangrijkste doelstellingen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid is het nemen van instandhoudingsmaatregelen om te voorkomen dat te veel vis gevangen wordt. Deze maatregelen moeten vermijden dat de druk van de visserijactiviteiten op bepaalde visbestanden het voortplantingsvermogen van deze bestanden in gevaar brengt of hen dreigt te doen instorten.

De Commissie is van oordeel dat de huidige situatie van de visstand in de EU-wateren bewijst dat de exploitatieniveaus te hoog blijken voor veel bestanden die zich niet langer op een biologisch veilig niveau bevinden. Wetenschappers zijn van oordeel dat de hoeveelheid volwassen vis in veel bestanden onder het vereiste peil ligt om op de langere termijn een duurzame visstand te verzekeren. Ofschoon overexploitatie het directe resultaat is van te veel visvangst in vergelijking met de beschikbare hulpbronnen, kan deze situatie niet simpelweg worden opgelost door het aantal schepen dat in EU-wateren vist, te verminderen. Om overbevissing te voorkomen, is een combinatie van maatregelen vereist die elk een specifiek aspect van het probleem aanpakken.

1.1.2.2 Europese maatregelen

Met de hervorming van het GVB in 2002 verschoof de benadering van het Europese visserijbeheer van een kortetermijn- naar een langetermijnaanpak, op basis van meerjarige plannen voor niet één maar meerdere onderling afhankelijke soorten. Indien op een gegeven moment wegens onvoorziene omstandigheden op korte termijn speciale maatregelen moeten worden genomen om bepaalde visbestanden te beschermen, kunnen de Commissie en de lidstaten vanzelfsprekend, onder bepaalde voorwaarden, noodmaatregelen nemen.

Om de duurzaamheid van bepaalde visserijtakken te bewaren, kunnen, afhankelijk van de situatie van de betrokken bestanden, twee typen meerjarige plannen worden toegepast. **Herstelplannen** moeten bestanden helpen opbouwen die op instorten staan en **beheersplannen** zijn bedoeld om bestanden op een biologisch veilig niveau te houden. Binnen deze plannen kunnen tevens streefniveaus worden ingesteld voor de duurzame exploitatie van bestanden in verhouding tot de populatiegrootte en/of opbrengsten op lange termijn, visserijsterfte en stabiliteit van de vangsten.

Om duurzame visserijactiviteiten in de EU-wateren te bevorderen en een specifiek bestand of een groep bestanden te beschermen, beschikt de EU over een aantal instandhoudingsmaatregelen die in de loop der vorige jaren ontwikkeld werden. Deze maatregelen kunnen gegroepeerd worden in vier groepen:

1. **Totaal toegestane vangsten**⁷ (TTV of TAC's) om de maximumhoeveelheid vis te beperken die in een bepaalde periode uit een specifiek bestand kan worden gevangen.

---

⁶ Tekst overgenomen uit:

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/conservation_measures_nl.htm

2. **Technische maatregelen**⁸ zoals minimummaaswijdten, selectief vistuig, gesloten gebieden, minimummaten voor de aanvoer van vis en grenzen voor de bijvangst.
3. **Beperking van de visserijinspanning** (VI)⁹ door het aantal dagen te beperken dat vissersschepen op zee mogen vissen.
4. **Vlootmaatregelen**¹⁰: Vaststelling van het aantal en het type vaartuigen waarmee mag worden gevestigd en de instelling van referentieniveaus.

Naast deze instandhoudingsmaatregelen kunnen ook nog economische instrumenten worden ingezet om een meer selectieve visserij te bevorderen, de visserijinspanning te beperken en de economische gevolgen te verlichten die enkele van deze maatregelen kunnen hebben voor het inkomen van de vissers.

1.2 Europees instrumentarium voor het beheer en de instandhouding van visbestanden

1.2.1 Totaal toegestane vangsten (TAC's)

1.2.1.1 Betekenis

De toegestane vangstmogelijkheden maken deel uit van het instrumentarium van de instandhoudingsmaatregelen. Elk jaar neemt de Europese Unie besluiten over de vangstmogelijkheden (de visquota en de toegestane zeedagen) voor de Europese vissers en in de Europese wateren. Die besluiten zijn gebaseerd op voorstellen van de Europese Commissie. De toegestane vangsthoeveelheden TTV of TAC's (total allowable catches - TAC's) voor commerciële vissoorten worden vastgelegd en deze worden in de vorm van quota over de EU-lidstaten plus Noorwegen verdeeld. Tegelijkertijd wordt de visserijinspanning bepaald (o.a. het aantal toegestane zeedagen) en worden technische maatregelen afgesproken.

De toegestane vangsthoeveelheden worden per jaar of per twee jaar vastgesteld voor het volgende jaar in de decembervergadering van de Raad met de Visserijministers. Deze vergadering is het eindpunt van een lang proces waarbij vele landen en organisaties betrokken zijn.

Idealiter zou bij de visserij uit ieder bestand die hoeveelheid vis worden gevangen die daaraan kan worden onttrokken zonder het evenwicht of de vernieuwing van het bestand in gevaar te brengen. Maatregelen om zo een veilig vangstniveau te becijferen en ervoor te zorgen dat men zich daaraan hield, behoorden dan ook tot de eerste beleidsregels voor visserijbeheer. Omdat veel vissoorten echter op dezelfde visgronden voorkomen en de visbestanden over het algemeen bestaan uit een heel breed gamma van leeftijds- en grootteklassen, wordt meestal allerlei vis tegelijk gevangen.

Het bepalen van totaal toegestane vangsten betekent dat moet worden vastgesteld welke hoeveelheid in een bepaalde periode uit een bepaald visbestand mag worden gevangen, in overeenstemming met de beheersdoelstellingen. Dat vergt samenwerking tussen de

---

⁷ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/conservation_measures/tacs_nl.htm

⁸ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/conservation_measures/technical_measures_nl.htm

⁹ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/conservation_measures/fishing_effort_nl.htm

¹⁰ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/fleet_management_nl.htm

verschillende partijen, zodat de betrokkenen tot overeenstemming kunnen komen over de TAC.

1.2.1.2 Totaal toegestane vangsten in het Gemeenschappelijk Visserijbeleid

1.2.1.2.1 Hoe komt de december-TAC-verordening tot stand?

De TAC's zijn een van de eerste instandhoudingsmaatregelen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid geweest, aangezien de vissers uit de EU er reeds vertrouwd mee waren sedert de jaren zeventig. De Europese Unie ging daarmee door en verdeelde de vangstmogelijkheden onder de lidstaten in de vorm van quota (verordening 170/1983). Er werd een formule opgesteld om de totaal toegestane vangsten voor de EU te verdelen op grond van een aantal factoren, waaronder de vangsten die de vloot van een land in het verleden had behaald. Deze verdeelsleutel wordt nog altijd gebruikt op grond van het als "relatieve stabiliteit" bekend staande beginsel. Dit beginsel waarborgt aan de lidstaten een vastgelegd percentage van de vangstmogelijkheden voor commerciële soorten.

1.2.1.2.2 Beleidsverklaring van de Commissie

In het voorjaar worden in een **beleidsverklaring** van de Europese Commissie de vangstmogelijkheden voor het volgende kalenderjaar aangeduid ¹¹.

De Commissie formuleert haar voorstellen aan de hand van een aantal overeengekomen dwingende leidende beginselen.

- In de eerste plaats moeten de jaarlijkse vangstmogelijkheden in overeenstemming met de hoofddoelstellingen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) worden vastgesteld op een niveau dat een uit milieu-, economisch en sociaal oogpunt duurzame exploitatie van de visserijhulpbronnen garandeert.
- In de tweede plaats moeten, gezien de noodzaak de van de visserij afhankelijke marktdeelnemers een stabiel en voorspelbaar kader te bieden, de jaarlijkse veranderingen binnen vooraf bepaalde grenzen worden gehouden.
- In de derde plaats moeten de internationale verbintenissen worden nagekomen, waaronder de verbintenis bestanden zich te laten herstellen tot hun maximale productiviteit.
- Ten slotte worden volgens de aanpak die is toegezegd in de mededeling uit 2006 over "verbetering van de raadpleging inzake het communautaire visserijbeheer", de belanghebbenden in een vroeg stadium bij de bespreking van de vangstmogelijkheden betrokken.

In overeenstemming met de nieuwe werkmethode die in 2006 is afgesproken, wordt in de beleidsverklaring uiteengezet welke voornemens de Commissie wil opnemen in haar voorstellen inzake de totaal toegestane vangsten (TAC's) en de visserijinspanning voor het volgende jaar. Met die voornemens wil de commissie haar inzet voor een duurzame visserij waarmaken.

Bij het opstellen van de beleidsverklaring wordt een beroep gedaan op de resultaten van wetenschappelijk onderzoek door een aantal nationale en internationale organisaties. De wetenschappelijke basis voor de vaststelling van de TAC's komt van het ACFM van ICES (Advisory Committee on Fisheries Management van de Internationaal Council for the

---

¹¹ Beleidsverklaring van 30 mei 2008 voor 2009

http://ec.europa.eu/fisheries/publications/factsheets/legal_texts/com_08_331_nl.pdf

Exploration of the Sea), dat in Kopenhagen gevestigd is en waarvan alle Lidstaten van de EU lid zijn, alsmede Noorwegen, Rusland, IJsland enz.

De Internationale Raad voor het onderzoek van de zee (ICES)¹² brengt uit verschillende bronnen gegevens bijeen over de situatie van de visbestanden. Het ICES-comité dat zich bezighoudt met de situatie van de commerciële visbestanden in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan geeft zijn adviezen over een veilig niveau van bevissing voor dat gebied. Voor het verkrijgen van die zogenoemde wetenschappelijke adviezen heeft de commissie met ICES een verregaand protocol afgesloten (Memorandum of Understanding van 16-05-2007).

Op de beleidsverklaring kan door de lidstaten gereageerd worden binnen een aangeduide termijn.

De adviezen van ICES worden dan gefilterd door het STECF van de Europese Commissie (Scientific Technical and Economical Committee for Fisheries) dit is het eigen Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de Visserij (WTECV)¹³, dat bestaat uit nationale deskundigen en uit vertegenwoordigers van de visserijsector en andere belanghebbenden. In het WTECV krijgen de lidstaten inzage in de gebruikte parameters. Voor België zetelen in de WTECV twee afgevaardigden¹⁴.

Ieder jaar worden de wetenschappelijke cijfers door de sector en meerdere overheidsdiensten in de lidstaten argwanend bekeken. De vaststelling dat de maatregelen voorgesteld worden op basis van cijfergegevens van minstens drie jaar geleden (de meest recente bij het opmaken van de eerste adviezen) vergemakkelijkt een betwisting met gegevens van recentere vaststellingen.

Verder onderhandelt de commissie met de landen die niet tot de EU behoren en die belangen hebben op dezelfde visgronden of bij dezelfde visbestanden. Ook met de relevante regionale visserijorganisaties¹⁵ worden onderhandelingen gevoerd.

Deze onderhandelingen zijn belangrijk en worden door meerdere lidstaten goed gevolgd omdat ze de commissie ervan verdenken om in die onderhandelingen beperkende maatregelen af te spreken om op basis van de afgesloten akkoorden gelijkaardige maatregelen bij de lidstaten door te drukken.

1.2.1.2.3 Decemerverordening

De Commissie maakt vervolgens een analyse van de verschillende adviezen en doet haar voorstellen voor de TAC's voor het volgende jaar en voor de regels waaraan men zich bij het vangen van die vis dient te houden. Deze voorstellen worden na behandeling in de gangbare werkgroepen besproken in het Coreper en daarna naar de Ministerraad gestuurd. De visserijministers nemen dan tijdens de eerder genoemde decembervergadering de uiteindelijke beslissing over de TAC's, de quota en eventuele daarmee samenhangende maatregelen. Een onderzoek van de meest recente beslissingen toont duidelijk dat deze het resultaat zijn van onderhandelingen met politieke en economische achtergronden eerder dan wetenschappelijke. Immers geen enkele minister wenst aan zijn vissers-landgenoten uit te leggen dat de quota

---

¹² <http://www.ices.dk>

¹³ WTECV in het Engels STECF met website <https://stecf.jrc.ec.europa.eu/home>

¹⁴ WTECV: voor België zetelen de ILVO onderzoekers Hans Pollet en Willy Vanhee.

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/governance/stecf_nl.htm

¹⁵ Regionale visserijorganisaties: <http://europa.eu/scadplus/leg/fr/lvb/l66034.htm> (website in het Frans)

spectaculair dalen met zijn toestemming. De vermelde discussies en onderhandelingen kunnen dan ook beschouwd worden als louter politiek onderhandelingen waarbij niet zelden de logische samenhang zoek is omdat de politieke sterkte van belang is.

De Raad van Ministers van Landbouw en Visserij neemt de definitieve beslissing dus na onderhandelingen over het commissievoorstel tussen de lidstaten. In deze onderhandelingen voeren economische en sociale argumenten de boventoon. Vandaar dat milieu- en andere ngo's niet gelukkig zijn.

Zou het kunnen dat de Commissie geneigd is de toestand dramatischer voor te stellen dan ze is omdat ze dergelijke reacties van politieke verantwoordelijken en de lidstaten verwacht?

Elke lidstaat wil terecht een zo goed mogelijk resultaat voor de eigen visserijsector bereiken. Daarbij speelt de lobby van de visserijsector een rol, zeker in grote visserijlanden. Het resultaat is dat de TAC's doorgaans hoger uitkomen dan in het oorspronkelijke voorstel van de Commissie, soms ook hoger dan passend bij de instandhouding van het zogenoemde «voorzorgsniveau».

Het *voorzorgsniveau* is een door de Europese Commissie vastgestelde norm waar het paaibestand¹⁶ van een vissoort boven dient te blijven om te voorkomen dat de vissoort onder het biologisch minimum komt. Onder dat minimum kan de soort zich niet meer in voldoende mate voortplanten

De vangstbeperkingen in Europa worden dan ook hoofdzakelijk op basis van economische belangen voor de korte termijn vastgesteld en niet uitsluitend op basis van ecologische belangen.

Dat economische argumenten belangrijk zijn blijkt ook uit het feit dat er een regeling is die bepaalt dat de TAC's jaarlijks met niet meer dan 15% mogen stijgen of dalen¹⁷. Daarmee moet worden voorkomen dat de visserijsector te grote verschillen in de quota moet opvangen en in grote financiële problemen komt. Deze regel geldt ook wanneer een vissoort onder het voorzorgsniveau of zelfs onder het biologisch minimum dreigt te komen en ICES op grond daarvan een veel lagere TAC adviseert. De Raad van Ministers aanvaardt daarmee een berekend risico voor bepaalde vissoorten ten behoeve van de belangen van de visserijsector die ze in stand wil houden op een redelijk maar toch minimaal niveau.

1.2.1.2.4 Gehanteerde criteria voor het vaststellen TAC's op de visbestanden

De visbestanden in de Europese wateren worden autonoom beheerd door de Europese Commissie uitgenomen de joint stocks.

Joint stocks in de Noordzee, van belang voor België, zijn visbestanden waarvan de TAC's worden vastgesteld na gezamenlijk overleg tussen de Commissie en Noorwegen. De onderhandelingen met Noorwegen monden uit in een "Agreed Record". De joint stocks betreffen: kabeljauw, schelvis, zwarte koolvis, wijting, schol, makreel en haring. Tong is dus geen joint stock in de Noordzee.

Analytische TAC's

---

¹⁶ Paaibestand: de hoeveelheid volwassen vissen die zich kunnen voortplanten

¹⁷ Stabiliteitsregeling toegepast in

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0499:FIN:NL:PDF>

Analytische TAC's zijn TAC's waarvoor het advies gefundeerd is op statistische en wetenschappelijk gegevens. Voor alle analytische TAC's wordt door de wetenschappers het zogenaamde "voorzorgsprincipe" toegepast (= PA-approach). Hierbij worden criteria gehanteerd die betrekking hebben op biomassa (B), paaibestand (SSB) en visserijsterfte (F). Voor biomassa en visserijsterfte worden een voorzorgsgrens (B_{pa} , F_{pa}) en een limietgrens (B_{lim} , F_{lim}) bepaald en worden de visserijmogelijkheden (TAC-voorstellen) daaraan aangepast. F_{pa} : "Fishing mortality precautionary approach": visserijsterfte die gewenst is op basis van het voorzorgsprincipe. B_{pa} : "Biomass precautionary approach": biomassa (stockomvang) die gewenst is op basis van het voorzorgsprincipe. SSB: "Spawning Stock Biomass": omvang van het ouderbestand (paaibestand). Meestal worden de TAC's gelinkt aan de strengste voorzorgsgrens, hetzij B_{pa} , hetzij F_{pa} .

Samenvattend: Het zogenoemde «voorzorgsniveau» is een door de Europese Commissie vastgestelde norm waar het paaibestand van een vissoort (de hoeveelheid volwassen vissen die zich kunnen voortplanten) boven dient te blijven (groter zijn dan) om te voorkomen dat de vissoort onder het biologisch minimum komt. Onder dat minimum kan de soort zich niet meer in voldoende mate voortplanten

Voorzorgs TAC's

Dit zijn TAC's die niet gebaseerd zijn op wetenschappelijke gegevens maar uit voorzorg genomen worden om misreporting, in een zone waar geen quota zouden gelden, tegen te gaan. Voor de voorzorg TAC's heeft de Europese Commissie haar eigen criteria, die kunnen veranderen van jaar tot jaar. Deze kunnen o.a. gebaseerd zijn op geregistreerde vangsten of op gemengde visserijtechnieken bij bepaalde bestanden.

Het MSY-principe -MDO (Maximale duurzame opbrengsten)

De jaarlijkse vangstmogelijkheden moeten worden vastgesteld in overeenstemming met de doelstellingen van het GVB, dit wil zeggen dat de exploitatie van de levende aquatische hulpbronnen moet zorgen voor duurzame omstandigheden op economisch, ecologisch en sociaal gebied. De Europese Gemeenschap streeft deze doelstellingen na door de geleidelijke invoering van een op het ecosysteem gebaseerde benadering van het visserijbeheer die bijdraagt tot efficiënte en economische visserijactiviteiten.

Tijdens de Wereldtop voor duurzame ontwikkeling in Johannesburg 2002 heeft de Gemeenschap zich ertoe verbonden om ten laatste in 2015 de principes van maximale duurzame opbrengst (MSY) voor alle visbestanden toe te passen.

De maximale duurzame opbrengst (MSY) is de maximale fysieke opbrengst die jaar na jaar kan worden behaald. Daarbij behoort een niveau van visserijsterfte (F_{msy}) dat gemiddeld zal resulteren in een bestandsgrootte (B_{msy}) waarmee de maximale duurzame opbrengst kan worden verkregen.

Terwijl aan langetermijnplannen met MSY-doelstellingen wordt gewerkt, moeten de vangstmogelijkheden van die aard zijn dat de bestanden binnen biologisch veilige grenzen blijven, dat bestanden die zich reeds daarbuiten bevinden, (geleidelijk) dichter bij of binnen die grenzen worden gebracht en dat de situatie niet achteruitgaat omdat men verder van de veilige grenzen afwijkt. Bovendien mogen geen vangstmogelijkheden worden vastgesteld die niet in overeenstemming zijn met de MSY-doelstellingen.

1.3 Quota

1.3.1 Toekenning aan de lidstaten

Zodra de totale vangstmogelijkheden afgesproken zijn kunnen de quota aan de lidstaten toegekend worden. De toekenning gebeurt volgens de verdeelsleutel die in 1983 afgesproken werd. Hierbij houdt de commissie ook rekening met de Haagse Preferenties.

In toepassing van het subsidiariteitsbeginsel beheren de lidstaten de aan hen toegekende quota en zijn zij tevens verantwoordelijk voor de controle en rechtshandhaving. Onder andere dienen zij te controleren in hoeverre hun quota zijn gevangen.

1.3.2 Subsidiariteitsbeginsel

Het controleren van de quotasituatie is de praktische toepassing van het *subsidiariteitsbeginsel*, op grond waarvan werkzaamheden worden uitgevoerd op het bestuursniveau dat daarvoor het meest geschikt is. De lidstaten moeten de Europese Commissie regelmatig inlichten over de vangsten uit hun quotum, zodat de diensten van de Commissie de situatie op het niveau van de EU onder controle kunnen houden.

De methoden om de quota te beheren variëren van land tot land. De quota kunnen nationaal blijven of worden toegewezen aan producentenorganisaties of samenwerkingsverbanden daarvan, of zelfs aan individuele reders. In sommige gevallen kunnen quota worden gehuurd, gekocht of geruild. In dat geval spreekt men over individueel overdraagbare quota (Individual Transferable Quotas - ITQ's). Dat bestaat in een aantal landen, maar in de Europese Unie wordt dat systeem slechts zeer beperkt en voor enkele visbestanden gehanteerd. België heeft gekozen om de quota nationaal te beheren.

1.3.3 Haagse Preferenties

Het principe van de Haagse Preferenties werd vastgelegd tijdens de top van de Ministers van Buitenlandse Zaken in 1976 in Den Haag.

Indien de jaarlijkse vaststelling van de betreffende TAC's tot gevolg heeft dat het quotum van het Verenigd Koninkrijk en Ierland (berekend volgens de vaste verdeelsleutel) onder de drempelwaarde komt te liggen van de "Haagse" hoeveelheid, dan kunnen beide landen hun preferentie inroepen.

In dit geval wordt de "Haagse" hoeveelheid afgetrokken van de vastgestelde TAC en wordt de rest volgens de vaste verdeelsleutel verdeeld tussen de lidstaten die een quotum hebben in deze zone. Het relatieve aandeel voor deze lidstaten daalt bijgevolg.

Sommige lidstaten, andere dan het Verenigd Koninkrijk en Ierland, zijn van mening dat de principes van de Haagse preferenties volledig zijn opgenomen in de verdeelsleutels van 1983 en dat daarom de "speciale noden" van het VK en Ierland automatisch behandeld worden wanneer de Europese Gemeenschap de TAC's van de betrokken stocks verdeelt aan de lidstaten via de verdeelsleutels van 1983. VK en Ierland zijn echter van mening dat ze recht hebben op de minimale hoeveelheden vis zoals vastgelegd in de Haagse Preferenties en dat hun aandeel in bedoelde stocks nooit lager kan zijn dan de hoeveelheden van de Haagse Preferenties. Het inroepen van de Haagse preferenties heeft tot gevolg dat de andere lidstaten voor de betrokken visbestanden de TAC-verminderingen en vangstbeperkingen die voor het VK en Ierland gelden in de hun toegewezen quota verrekenend zien.

De inbreng van het principe van de Haagse Preferenties kaderde in de context van de installatie van een systeem van “relatieve stabiliteit”, waarbij gedeelten van de communautaire TAC’s worden toegekend aan de lidstaten.

Drie factoren werden in aanmerking genomen bij het tot stand komen van de uiteindelijke overeenkomst waarop de relatieve stabiliteit afgesproken werd. De drie factoren zijn:

- traditionele visserijactiviteiten,
- verlies van potentiële vangsten in wateren van derde landen als gevolg van de instelling van de 200- mijlszones in 1976,
- speciale behoeften van de regio’s waar de lokale bevolking in het bijzonder afhankelijk is van de visserij.

Het systeem van de Haagse Preferenties werd in het leven geroepen om te voldoen aan de derde factor. De regio’s hadden betrekking op Ierland, het Noordelijk gedeelte van het VK en oorspronkelijk ook nog op Groenland. Voor elk van deze regio’s werden “speciale noden” vastgelegd en uitgedrukt in minimale hoeveelheden vis. Deze hoeveelheden gaan door het leven als de Haagse Preferenties. Zowel de hoeveelheden, de visgebieden als de vissoorten kunnen voor het VK en Ierland verschillend zijn.

1.3.4 Relatieve stabiliteit

De uiteindelijke relatieve stabiliteit werd vastgelegd in 1983 in de verdeelsleutels voor elke TAC. De verdeling van de quota onder de lidstaten in 1983 bij middel van deze verdeelsleutels zijn heden ten dage nog altijd van toepassing. De uiteindelijke bedoeling was de relatieve stabiliteit van vóór 1983 te behouden.

De Belgische quota variëren bijgevolg van gebied tot gebied en België heeft slechts quota in die visgebieden waar in 1983 op grond van historische vangsten quota werden toegekend aan België, alsook quota in de Noordzee voor visbestanden die recentelijk onder TAC werden geplaatst.

1.3.5 Ingrepen van de Commissie

De Verordening (EG) nr. 847/96 van de Raad van 6 mei 1996 tot invoering van aanvullende voorwaarden voor het meerjarenbeheer van de TAC’s en quota voorziet in flexibiliteit en kortingen bij het toekennen van de quota door de commissie.

a) Flexibiliteit

De verordening bepaalt dat een lidstaat vóór 31 oktober van een jaar kan vragen aan de Commissie om ten hoogste 10 % van een quotum over te dragen naar het volgende jaar. Flexibiliteit is enkel mogelijk voor analytische TAC’s waarop geen korting wordt toegepast. België maakt van die mogelijkheden gebruik.

b) Kortingen

De verordening bepaalt dat elke overbevising van een vissoort tijdens een jaar afgetrokken moet worden van het corresponderende quotum van het volgende jaar.

Boven op deze gewone compensatie voor overbevising kan de Commissie bovendien op basis van de biologische situatie van een bestand voorstellen om bijkomende kortingen toe te passen volgens een vastgestelde schaal. Voorbeeld: indien het quotum wordt overschreden met 20 % wordt de overschreden hoeveelheid vermenigvuldigd met 1,1 (= een boete van 10%).

1.3.6 Ruilen van quota

De basisverordening van het hervormde GVB (2002) voorziet dat de lidstaten de hun toegekende quota geheel of gedeeltelijk onderling kunnen ruilen. De ruil in een bepaald jaar heeft geen weerslag op de toekenning op de quota van het volgende jaar.

Ruilen worden afgesloten in de loop van een visseizoen maar ook op de Raad onmiddellijk nadat de quota gekend zijn. In bepaalde gevallen worden de afgesloten ruilen bekrachtigd door de ministers na de Raad. Latere quotaruilen gebeuren op het niveau van de lidstaten.

1.3.7 Aanpassingen aan de TAC's

Voor België zijn die TAC's belangrijk die het voorzitterschap in samenspraak met de Commissie kan verhogen zonder Noorwegen te consulteren, aangezien het gaat om autonome stocks. De joint stock schol in de Noordzee is eveneens belangrijk voor België (tong is geen joint stock in de Noordzee!)

België is dan ook steeds vragende partij voor TAC-verhogingen die o.a. gebaseerd worden op:

- beschikbare adviezen van ICES en WTECV;
- vissoorten die voor België belangrijk zijn (tong en schol);
- het relatieve aandeel van België voor een bepaalde vissoort in een bepaald gebied;
- de positie van de andere lidstaten. Ze kunnen immers ijveren voor verhogingen die voor hen belangrijk zijn en waardoor België kan meegenieten van de verhoging.

1.4 Andere vangstbeperkingsmaatregelen

1.4.1 Inhoud vangstbeperkingen

Het recht om te vissen op bepaalde quota kan verder afhankelijk worden gemaakt van *regels* met betrekking tot het te gebruiken *vistuig*, het *gebied* waar en de *periode* waarin mag worden gevestigd. TAC's en quota zijn ontoereikend gebleken voor het behoud van de visstand. Wanneer de visserij op een bepaalde vissoort gesloten is omdat het quotum is volgevestigd, kan het nog voorkomen dat de vissers die vis toch vangen (vis die ze dan weer moeten teruggooien) wanneer zij op andere soorten vissen. Met het invoeren van beperkte visserijinspanningen probeert de regelgever dit euvel te ondervangen. Ook beslissen vissers, met het oog op de hoogste geldopbrengst voor de hoeveelheid die ze mogen vangen, alleen de beste vis uit hun vangst aan boord houden en de rest terug te gooien (highgrading). De quotabeperkingen slaan immers op aangelande vis. Om het teruggooien zoveel mogelijk te beperken, zijn, naast de maxima voor de vangst, technische regels vastgesteld om de vangst van jonge vis en van ongewenste bijvangst te beperken. Het teruggooiprobleem (discards) wordt steeds scherper gesteld, niet alleen onder invloed van de milieuorganisaties maar ook door een op gang gebracht bewustwordingsproces in de maatschappij. Het Europees Parlement keurde in januari 2008 een rapport goed waarbij het aan de commissie vraagt om de accenten in het GVB zo te verleggen dat teruggooi van vis op termijn wordt beëindigd. Noorwegen oefende ieder jaar bij de onderhandelingen met de Europese Commissie over de joint stocks zware druk uit op de Commissie om de teruggooi volledig of tenminste gedeeltelijk te verbieden.

1.4.2 Beperken van de visserijinspanning

Verder nam en neemt de Europese Unie maatregelen om via vermindering van de overcapaciteit van de vloot de *visserijinspanning* in overeenstemming te brengen met de visstand. Grenzen stellen aan het aantal dagen dat schepen op zee mogen doorbrengen moet deze maatregelen ondersteunen.

Hierboven werd reeds vermeld dat de EU twee typen meerjarige plannen toepast. **Beheersplannen** zijn bedoeld om bestanden op een biologisch veilig niveau te houden. **Herstelplannen** moeten bestanden helpen opbouwen die op instorten staan.

1.4.2.1 Beheersplannen

Volgens de hervorming van het GVB uit 2002 zijn de beperking van de visserijinspanning, samen met het terugdringen van de vangsten (TAC's) en technische maatregelen, de belangrijkste maatregelen die bij het beheer van de visserij dienen te worden ingezet. Onder visserijinspanning, voor een vissersvaartuig, wordt verstaan de capaciteit, dat wil zeggen de tonnage en/of het motorvermogen, vermenigvuldigd met de visserijactiviteit die wordt uitgedrukt in een tijdseenheid, bv. in het aantal dagen op zee. De visserijinspanning voor een vloot is de som van de visserijinspanning van elk vaartuig in de vloot. Beperkingen kunnen op de volledige vloot of per segment of per type visserij opgelegd worden. Het is dan aan de lidstaten om de mogelijke inspanningen te verdelen.

1.4.2.2 Herstelplannen

De hervorming opende bovendien de weg voor een meer op de langere termijn gerichte aanpak van het visserijbeheer, met de invoering van meerjarige herstelplannen voor bestanden die zich buiten de veilige biologische limieten bevinden en van meerjarige beheersplannen voor de overige bestanden. Deze herstelplannen zijn afgestemd op de situatie en op de eigenschappen van elk bestand en de visgronden waar vissen uit dit bestand wordt gevangen. De herstelplannen omvatten onder andere meerjarige vangstquota en op deze quota afgestemde vangstbeperkingen, waar deze nodig zijn om het streefdoel van het plan te verwezenlijken. Afhankelijk van de behoefte kunnen zij nog andere maatregelen omvatten. Een belangrijk element van de plannen is om van het ene op het andere jaar plotselinge wijzigingen in de vangstlimieten te vermijden, en de vissers in de gelegenheid te stellen onder stabielere voorwaarden te opereren en hun visserijactiviteiten beter te plannen. Een aantal herstelplannen zijn reeds ingevoerd. Verordening (EG) 423/2004¹⁸ (voor een reeks kabeljauwbestanden) en Verordening (EG) 811/2004¹⁹ (voor de noordelijke heekbestanden) waren de eerste plannen. Gelijkwaardige plannen voor andere bestanden volgden (bv. tong en schol in bepaalde viszones en paling).

Het beperken van de visserijinspanning boven op de quotabeperkingen wordt niet goedschiks door de sector aangenomen vanwege de bijkomende economische druk.

1.4.3 Achtergrond Commissiebeslissingen beperking visserij inspanning

Enige **achtergrond** bij de Commissiebeslissingen kan verduidelijking brengen.

---

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:070:0008:0011:NL:PDF>

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:150:0001:0011:NL:PDF>

In rapporten besteld door de Commissie stond al van in het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw vast dat de vlootcapaciteit te hoog was voor de toenmalige visbestanden. Het rapport "Gulland" uit 1990 en het rapport "Lassen" uit 1995 argumenteerden dat voor een zorgzaam beheer van de visstand de visserijsterfte met ongeveer 40 % en in veel gevallen met een nog veel hoger percentage zou moeten worden verlaagd. Sinds 1995 moeten alle vissersvaartuigen die in de wateren van de Europese Unie vissen en ook alle EU-vissersvaartuigen die buiten de wateren van de EU vissen, een **visvergunning** bij zich hebben. De visserijinspanning kan in detail worden gereguleerd via visdocumenten (logboek) waarin de bepalingen wat betreft de toegang tot de vangstgebieden, de visperiode en de specifieke takken van visserij zijn vermeld. De Raad van ministers bepaalt voor welke takken van visserij dergelijke documenten nodig zijn en aan welke regels de vissers zich dienen te houden.

In 1995 besliste Europa samen met het invoeren van de verplichte visvergunning, om de visserijinspanningen toe te voegen aan de beheersregelingen en die te koppelen aan de quota. Na de informatieverzameling zoals die voorzien was in de raadsverordening 685/95, werden met de verordening 2097/95 de lidstaten verplicht om in aangeduide visgebieden een vastgelegde maximale visserijinspanning te respecteren voor de toegekende quota waarbij de inspanning ook op de quotaruil toegepast moet worden.

Meerdere lidstaten pasten al vroeger een vorm van beperking van de visserijinspanning toe, met het beperken van het aantal zeedagen om tot een beter economisch quotabeheer te komen.

In 2001 stelde de Europese Unie bij de eerste evaluatie van twintig jaar Gemeenschappelijk Visserijbeleid kritisch vast dat het bestaande systeem van vlootbeheer zeer ontoereikend bleek. De Europese Commissie concludeerde in haar Groenboek over de toekomst van het GVB dat het GVB er niet in was geslaagd duurzaamheid te verzekeren en dat de belangrijkste redenen hiervoor waren:

- De bestaande vloot was veel te groot. Technologische vooruitgang maakte de vissersvaartuigen efficiënter en ondermijnde de inspanningen van capaciteitinkrimpende programma's.
- De meerjarige oriëntatieprogramma's (MOP's) werden door de Raad opgezet op te bescheiden niveaus om het probleem van de overbevissing effectief aan te pakken en zij werden bovendien vaak niet afgedwongen. Daarnaast waren zij te ingewikkeld.
- Subsidies voor de bouw/modernisering van schepen en voor exploitatiekosten hadden de bestaande situatie misschien nog verergerd.

In een dergelijke situatie betekende overbevissing een ernstige aanslag op de commerciële visbestanden. Er werd veel te veel gevist, hetgeen resulteerde in een te lage visstand, een beperkte productiviteit in de bestanden en beperkte vangsten.

Het was duidelijk geworden dat maatregelen zoals quota en technische voorschriften, waarmee werd geprobeerd de vangst te beperken of via verplicht gebruik van selectief vistuig de vangst van jonge vis te voorkomen, alleen niet genoeg waren om op de langere termijn een duurzame visserij te garanderen. Zolang er te veel vaartuigen te veel zouden vissen, zou de visserijinspanning groter zijn dan nodig is om de beschikbare vis te vangen. In die omstandigheden was overbevissing onvermijdelijk. Bijgevolg oordeelde de commissie dat de visserijinspanning moest worden verkleind.

De visserijinspanning, voor een vissersvaartuig uitgedrukt in kW-zeedagen, is het wiskundige product van de capaciteit, dat wil zeggen het motorvermogen, dat vermenigvuldigd wordt met de visserijactiviteit die wordt uitgedrukt in een tijdseenheid, bv. in het aantal dagen op zee. De

visserijinspanning voor een vloot is de som van de visserijinspanning van elk vaartuig in de vloot.

Controle en inperken van de visserijinspanning mag een logische oplossing lijken, het is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. Beperkingen van de visserijinspanning kunnen ook de vorm aannemen van de permanente terugtrekking van vaartuigen of de tijdelijke verplichte stopzetting van visserijactiviteiten. Dergelijke maatregelen kregen en kunnen financiële steun krijgen van de Europese Unie.

Ofschoon een beperking van de visserijinspanning op langere termijn zou resulteren in een grotere visstand, meer volwassen vissen en een hogere productie, leidt ze op korte termijn tot minder vangsten, waardoor de sector economisch onder bijkomende druk komt te staan.

Met het hervormde Gemeenschappelijk Visserijbeleid werd ook de basis gelegd voor een meer beperkende visserijaanpak. In 2003²⁰ werden de voorwaarden en procedures vastgelegd voor een beheerssysteem op de visserijinspanning met betrekking tot bepaalde communautaire visserijgebieden en visbestanden. De Commissie bepaalde in 2003 ook de bestaande mogelijke visserijinspanning op basis van opgevraagde visserij en vlootgegevens op vaartuigniveau voor de periode 1998 tot en met 2002. Voor de vaartuigen die de vlag van een lidstaat voeren werd de maximale jaarlijkse visserijinspanning, per **visserijtak**, per **gebied** en per **groep soorten**, bepaald op één vijfde van de totale visserijinspanning van de betrokken vaartuigen in de vermelde vijfjarige periode. Die maximale jaarlijkse visserijinspanningsniveaus staan in bijlage II die aan de verordening 1954/2003 toegevoegd werd.

Tot in 2008 werd de visserijinspanning in zeedagen per vlootsegment en vaartuig uitgedrukt. Voor 2008 voorzag de commissie ook het uittesten van een alternatief kilowattdagen-regeling dat in 2009 het zeedagensysteem in de verordening zal vervangen. Lidstaten kunnen het zeedagensysteem blijven toepassen maar dan moet de beherende overheid de omrekening maken naar kilowattdagen.

1.5 Technische maatregelen

1.5.1 Doel

Het opleggen en / of het bevorderen van technische maatregelen is bedoeld om de **selectiviteit van de visserij te vergroten en het behoud** van de visstand in de hand te werken

Vermindering van de visserijinspanning en bepaling van de maximaal toegestane vangst kunnen niet beletten dat te jonge vis en vis die geen handelswaarde heeft, worden gevangen. Wat dat betreft zijn aanvullende maatregelen nodig die ervoor zorgen dat het vistuig zo selectief is dat die vis niet wordt gevangen.

Dat is de reden van bestaan van de technische voorschriften. De fundamentele bedoeling daarvan is het voorkomen of beperken van bijvangst en discards verbonden aan de vangst van:

- onvolgroeide vis, zodat die als paairijpe vis kan bijdragen aan de vernieuwing van de visbestanden;
- vis die niet gewenst wordt, hetzij vanwege de lage handelswaarde, hetzij omdat de vissers hun quota al hebben vol gevist;
- zeezoogdieren, vogels en andere diersoorten, zoals zeeschildpadden.

---

²⁰ Verordening 1954/2003

Het streefdoel van de technische maatregelen is volstrekt duidelijk, maar het opstellen en de uitvoering van een dergelijke wetgeving is uiterst complex.

In de wateren van het Europese continentale plat komen een aantal vissoorten samen voor. Bij de visserij die weliswaar specifiek gericht is op een of twee soorten, doelsoorten genoemd, wordt daardoor vaak een aantal andere soorten gevangen. De visvangst in de Noordzee bijvoorbeeld bestaat vaak uit kabeljauw, schelvis en wijting, die in dezelfde vangstgebieden voorkomen. Vanwege de biologische verschillen tussen deze soorten wordt met een net met een bepaalde maaswijdte veel meer kabeljauw dan schelvis, en zeker dan wijting gevangen. De ideale maaswijdte voor de ene vissoort is dus bijgevolg absoluut niet ideaal voor de andere twee.

Deze situatie maakt duidelijk welke moeilijkheden zich voordoen bij het vaststellen van technische maatregelen. Er zijn weinig, om niet te zeggen geen, ideale oplossingen. De nadelen van dergelijke maatregelen moeten afgewogen worden en het besluit is over het algemeen een compromis waarmee nogal dikwijls niemand tevreden is.

1.5.2 Mogelijke technische maatregelen

De *technische maatregelen* worden over het algemeen opgesteld voor een *bepaald gebied* en betreffen:

- minimummaaswijdten voor de netten;
- het gebruik van selectief vistuig;
- gesloten gebieden en gesloten seizoenen;
- minimummaten voor de aanvoer van vis, schaal- en schelpdieren;
- grenzen voor de bijvangst of incidentele vangsten.

Netten: maaswijdten en andere voorzieningen aan netten

De meest gebruikte vismethode in de Europese Unie is de visserij met sleepnetten. Er zijn verschillende technieken, maar in het algemeen wordt een net gesleept dat de vorm heeft van een cilinder waarvan de voorkant breed open wordt gehouden bij het vissen en die eindigt in een zak, "kuil" genoemd, waaruit de vangst niet uit kan ontsnappen.

De meeste vis die uit een sleepnet ontsnapt, gaat via de mazen van de kuil. Vandaar het idee om in of dicht bij de kuil te zorgen voor een ontsnappingsroute voor ongewenste vis. Daarvoor worden twee technische oplossingen toegepast: de ene bestaat erin grotere mazen te gebruiken of in het sleepnet mazen met een speciale vorm of speciale panelen aan te brengen en de andere omvat speciale kamers of niveaus in het sleepnet om de verschillende vissen te scheiden.

Maaswijdten: Welke factoren moeten bepalend zijn voor de maaswijdte? Moeten ze gelden per gebied of per tak van visserij? Als er netten met een verschillende maaswijdte aan boord zijn, hoe kunnen de inspecteurs er dan zeker van zijn dat ze voor de volgens de wet toegestane visserij worden gebruikt? Idealiter zouden er alleen netten van een en dezelfde maaswijdte aan boord moeten zijn.

De vissers voeren aan dat ze soms tijdens een en dezelfde visreis van visserij moeten veranderen en dat zij de kans zouden moeten laten voorbijgaan om bijvoorbeeld makreel te vangen, als zij niet de netten aan boord hadden met de kleinere mazen die nodig zijn voor deze tak van visserij. Zij vinden dat hun toegestaan moet worden om netten van uiteenlopende maaswijdte aan boord te hebben. Onder welbepaalde voorwaarden mogen de vissers meerdere typen netten aan boord hebben.

Om het gebruik van de juiste netten aan te moedigen zijn er minimumpercentages vastgesteld wat betreft het gehalte aan doelsoorten in de vangst. Wat betreft de berekening van de percentages van de doelsoorten en van de andere soorten tijdens een bepaalde visserijactiviteit gelden allerlei regels volgens de tak van visserij, het gebied en de maaswijdte (zie ook hierna Grenzen aan de bijvangst).

Voorzieningen ter vergroting van de *selectiviteit* van het net: De selectiviteit van het net kan niet alleen worden verhoogd via grotere mazen, maar ook via andere voorzieningen. In het sleepnet kan een netdeel met grote mazen worden aangebracht waardoor kleine vis en sommige niet-doelsoorten kunnen ontsnappen. Ook kunnen in de sleepnetten netdelen worden aangebracht met vierkante mazen, die hebben namelijk het voordeel dat ze zelfs bij de druk die ontstaat door het slepen van het net, open blijven waardoor bijgevolg de jonge vis kan ontsnappen. Ontsnappingspanelen in de sleepnetten hebben dezelfde functie als netdelen met vierkante mazen.

Al deze maatregelen verhogen de selectiviteit van het net, maar de resultaten variëren sterk naargelang van een aantal factoren, gaande van de helderheid en de temperatuur van het water tot de exacte positie van deze voorzieningen in het net. De doeltreffendheid verschilt ook volgens de biologische kenmerken van de betrokken soort. Al deze verschillen maken het voor de wetgever moeilijk maatregelen vast te stellen, zonder te vervallen in een veelheid van regelingen die zo complex is dat de situatie onwerkbaar wordt. Selectiviteitsvoorzieningen kunnen op de korte termijn verliezen veroorzaken en tot gevolg hebben dat het vistuig moeilijker te hanteren is. Anderzijds is het zo dat een aantal voorzieningen aan netten mogen worden gebruikt die de effectiviteit van de selectiviteitsmaatregelen verminderen. De grootte van de opening van de maas kan worden verkleind door dik geknoopt garen te gebruiken, het aantal mazen rond de kuil te verhogen of sommige delen van het net te verlengen. Medewerking van de vissers is daarom van cruciale betekenis voor het succes van selectiviteitsmaatregelen.

Gesloten gebieden en gesloten tijden: Sommige soorten moeten beschermd worden tijdens de paaitijd, waarin ze zich in groten getale in bepaalde gebieden verzamelen. De "kinderkamergebieden", waar in bepaalde perioden volop jonge vis is, zijn ook kwetsbaar. Voor de visserij gesloten gebieden zijn ook wel bekend als "boxes". Dergelijke gebieden geven niet alleen bescherming aan de soorten waarop gevist zou kunnen worden, maar vaak ook aan de andere soorten in het gesloten gebied. De wetenschapsmensen hebben geconstateerd dat de vaststelling van de perioden en van de grenzen van het gebied van essentiële betekenis is voor het resultaat van de gesloten gebieden.

Minimummaat voor de aanvoer van vis en schaal- en schelpdieren

Wanneer regels ervoor zorgen dat de vis niet te jong wordt gevangen, heeft dat biologische en economische voordelen.

Er wordt meer gewicht gevangen wanneer de vis eenmaal groter is en er komen ook voldoende volwassen dieren om te zorgen voor het behoud van een goede visstand. Om gerichte visserij op kleine vis te ontmoedigen, zijn voor een aantal soorten minimummaten vastgesteld waaronder vis, schaal- en schelpdieren niet op de markt mogen worden gebracht. Het is een feit dat als gevolg daarvan soms vis wordt teruggegooid, omdat die te klein is om aangevoerd te mogen worden. Maar alles bijeen is het risico dat vis wordt teruggegooid te verkiezen boven het ontbreken van regels, dat ertoe zou leiden dat op nog grotere schaal op kleine vis zou worden gevist, met als consequentie dat die verloren is.

Grenzen aan de bijvangst: Er bestaat een gevaar dat met het oog op een grotere vangst een kleinmazig net wordt gebruikt in een tak van visserij waarin wettelijk een veel grotere maaswijdte moet worden gebruikt. Om dit risico zo klein mogelijk te maken, zijn berekeningen gemaakt ter bepaling van minimum- en maximumpercentages in de samenstelling van de vangst naargelang van de takken van visserij, de vangstgebieden en de te gebruiken netten. De maaswijdte voor de netten van een bepaalde zone is afhankelijk van de soorten waarop wordt gevist. Als de juiste maaswijdte is gebruikt, zou minstens het minimumpercentage van de doelsoort gevangen moeten zijn en daarnaast een toegestaan percentage van niet-doelsoorten, de zogenaamde bijvangst.

1.5.3 De technische maatregelen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid

Op de visserij in EU-wateren en door EU-schepen in internationale wateren zijn verschillende technische verordeningen van toepassing, een voor elk van de zones van de Middellandse Zee (Verordening van de Raad 1626/1994), de Noordzee (inclusief Kattegat en Skagerrak), de Atlantische Oceaan (Verordening van de Raad 850/1998), de Oostzee (Verordening van de Raad 88/1998) en de Antarctische wateren (Verordening 600/2004). De drie verordeningen betreffende de Middellandse Zee, de Noordzee en de Oostzee worden herwerkt.

Een andere verordening beslaat de technische maatregelen voor de vangst van over grote afstanden trekkende visbestanden overal ter wereld. En tot slot zijn in de verordening over jaarlijkse TAC's en quota technische maatregelen voor het NAFO-gebied opgenomen. Elke reeks maatregelen is afgestemd op de specifieke kenmerken van het betrokken gebied.

Gezien de aard van de visserijsector en het feit dat in de loop van de jaren de wateren onder jurisdictie van de EU zijn uitgebreid, is het niet verwonderlijk dat de technische regelgeving als totaal het resultaat is van een aantal ad-hoc maatregelen. Tot voor kort bestond bijvoorbeeld de belangrijkste wetgeving voor de Noordzee uit een aantal regels waarmee was begonnen in 1986. Na ongeveer twintig wijzigingen is deze verordening in 1997 vervangen door een nieuwe verordening (nr. 850/1998), die in het jaar 2000 van toepassing is geworden.

De regels zijn vereenvoudigd en bedoeld om aan de behoeften van de sector tegemoet te komen en ook afgestemd op de bevordering van de visstand.

De nieuwe verordening over technische maatregelen is al vele malen gewijzigd en is inmiddels erg ingewikkeld en moeilijk leesbaar geworden. Daarom is de Commissie van oordeel dat de technische maatregelen opnieuw dienen te worden herzien en vereenvoudigd.

De technische maatregelen zijn een onderdeel van een sinds lang bestaand streven naar een betere instandhouding van de visbestanden. Er wordt gekeken naar het effect van deze maatregel en de situatie wordt opnieuw geëvalueerd. Goede technische maatregelen en een juiste toepassing daarvan zijn goed voor de visstand en voor de visserijsector.

Volgens de Commissie heeft de ervaring geleerd dat de inkomensverliezen voor de vissers als gevolg van de grotere selectiviteit in het algemeen kleiner zijn dan oorspronkelijk werd gevreesd. In sommige gevallen compenseren de hogere prijzen de lagere productie. De vissers veranderen ook hun visserijactiviteit om de hoogste opbrengst te halen uit de beschikbare vangstmogelijkheden. Op de middellange termijn is selectieve visserij in het voordeel van de vissers en de consumenten en bovendien goed voor de visstand.

Er mag niet worden verwacht dat met inspectie op zee alle visserijactiviteit kan worden gecontroleerd; bijgevolg heeft de controle nooit volledig het beoogde effect. De Commissie is van mening dat samenwerking van de regelgevende instanties en de visserijsector bij het vaststellen van goede technische maatregelen en de correcte toepassing daarvan, zowel gunstig zal zijn voor de visstand als voor het bedrijfsleven.

Hierboven werd in het Europees visserijbeleid vooral aandacht besteed aan de quotabepaling en de beheersinspanningen. De structuurinspanningen en het controlebeleid, die beide essentiële onderdelen zijn van het GVB, komen in dit rapport niet uitgebreid aan bod omdat ze geen rechtstreekse invloed hebben op de quotaproblematiek.

2. Ontstaansgeschiedenis van de vangstbeperkingen en bijhorende verdragen

---

2.1. *Visserijbeheer in vroegere Belgische tijden*²¹

De zeevisserij speelt sinds eeuwen een belangrijke rol in het leven en levensonderhoud van vele mensen. Voor de bewoners van de Noordzeekusten was de voedselwinning uit zee een gewoon gegeven.

In de loop van de eeuwen veranderden de visserijmethoden en ontwikkelden zich tot hoog ontwikkelde visserijtechnieken. Tegelijkertijd nam de vaardigheid van de visser toe. Praktijkervaring en kennis achteraf, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, toonden duidelijk aan dat een dergelijke ontwikkeling een negatieve invloed had op de visbestanden. Een toenemende en meer efficiënte visserijinspanning resulteerde in afnemende vangsten. Dit had tot gevolg dat de noodzaak werd aanvaard tot het nemen van beschermings- of beheersmaatregelen. Aanvaarding kwam uiteraard veel later dan het inzicht in de noodzaak.

Ook de twee wereldoorlogen hadden belangrijke gevolgen voor de zeevisserij op het technische, het socio-economische en het beheersvlak. De periode tot 1914 was de tijd van de eerste grote technische ontwikkelingen, die uiteindelijk resulteerden in de moderne visserij: de opkomst van de stoom- en motorvisserij, de uitbreiding van de vloot, de introductie van nieuwe bedrijfsorganisatievormen, de invoering van het bordennet als visserijtechniek, het gebruik van betere bewaar technieken (ijs) als bewaarmiddel. Het waren ontwikkelingen die voor de Eerste Wereldoorlog de visserij sterk beïnvloedden.

Het visserijbeheer had aanvankelijk een indirect karakter. Het vrijheidsprincipe werd gehuldigd en de vroegere rechtstreekse reglementering inzake beheer had enkel een historische waarde. Pas in 1892, na jaren van discussies, leidden individuele acties tot een reglementering op Belgisch nationaal vlak. Het gebrek aan inzicht omtrent de invloed van de visserij op de visbestanden, gekoppeld aan de toenmalige liberale bedrijfsopvattingen, vormden ongetwijfeld de verklaring voor dit dralen.

Ook in het buitenland werd de noodzaak om de bestanden te beschermen aangevoeld en aangemoedigd.

In de periode voor 1914 werden dan ook de eerste stappen gezet om tot een internationale reglementering te komen. Op officieel vlak kwam er de Conventie van Den Haag (1882), die in wezen enkel de conflicten tussen de treil- en de drijfnetvissers op zee wilde oplossen. De oprichting van de Internationale Raad voor het Onderzoek van de Zee (IROZ) in 1902 betekende een eerste organisatie van het internationaal wetenschappelijk onderzoek

Op bedrijfsvlak waren er de Britse internationale congressen en voornamelijk de conferentie van 1890, georganiseerd door de "National Sea Fisheries Protection Association", toonaangevend voor overleg. Met deze conferentie wilden de Britse vissers tot een consensus komen, over de wenselijkheid om buiten de territoriale wateren het "vernielen" van niet-geslachtsrijpe vis in een internationale conventie tegen te gaan. Bij de voorgestelde maatregelen behoorden: verhoging van maaswijdte en bepalen van minimummaaswijdte van

---

²¹ Uit P.Hovart 150 jaar visserijbeheer 1830-1980. mededeling van het Rijksstation voor Zeevisserij Publicatienr.235-D/1994/0889/1

de netten, verbod op de aanlanding en verkoop van ondermaatse vis, en het invoeren van gesloten gebieden.

Deze congressen gaven uiteindelijk de impuls voor georganiseerde internationale gesprekken. De dalende vangsten en inkomsten uit de nationale en internationale wateren waren inmiddels een realiteit. Nationale maatregelen in de kustwateren, gebaseerd op de Conventie van Den Haag, moesten aldus door internationale schikkingen voor de volle zee kunnen worden aangevuld.

De Eerste Wereldoorlog, en ook de Tweede, zorgden voor belangrijke technische en socio-economische gevolgen voor de visserij en versterkten de overtuiging dat internationale ervaringen in verband met het visserijbeheer moesten worden geconcretiseerd. Er werd verder gewerkt, gestudeerd en vergaderd, maar met weinig resultaat (= bindende afspraken).

Ondanks de inspanningen van IROZ, aanvankelijk enkel in verband met de visserij op schol, later ook op andere vissoorten, kwamen er geen internationale beheersmaatregelen tot stand.

De conferenties van 1936 en 1937 beperkten zich tot onderhandelingen betreffende de maaswijdte van de netten en de minimumlengte van de gevangen en aangevoerde vis. De moeilijkheden omtrent de internationale akkoorden werden weliswaar blootgelegd, maar de conferenties leverden geen concrete resultaten op. De toenmalige gespannen internationale toestand is hierbij een te gemakkelijke dooddoener voor de vastgestelde mislukkingen.

Wellicht werd de situatie toen evengoed gedomineerd door de vaststelling dat iedereen wel maatregelen wenst maar dan maatregelen die best aan de buur opgelegd worden.

In het interbellum werd op Belgisch vlak de wetgeving min of meer dooreengehaald. In 1927 werd het gesloten seizoen (april-mei) dat ingevoerd was in 1892, opgeheven.

In 1928 werd de reglementering herzien die het gebruik van sleepnetten in de territoriale wateren regelt. In 1929 werden de voorschriften betreffende de minimummaat van de aangevoerde vis gewijzigd.

Deze Belgische beleidsvoering was ingegeven door de gestelde internationale verwachtingen op het vlak van de reglementering. Economische en politieke invloeden vielen echter niet te ontkennen, zelfs niet ten aanzien van het wetenschappelijk onderzoek.

De Tweede Wereldoorlog vergde zware offers van het zeevisserijbedrijf, maar het herstel en de expansie van de visserij volgden snel, zowel op nationaal, als op internationaal vlak. Tal van structurele veranderingen drongen zich op en de visserijlanden namen tal van structurele maatregelen (o.a. subsidie nieuwbouw). Het resultaat was uiteindelijk een verhoogde visserijdruk, met ernstige gevolgen voor de meeste visbestanden.

In de naoorlogse periode was de problematiek van de toegang tot de visgronden een belangrijk gegeven. In feite leidde het vastleggen van de visserijgrenzen tot een dubbele beheersbasis. Voor de eigen wateren, aanvankelijk beperkt tot 3 mijl, maar later voor bepaalde landen uitgebreid tot 200 mijl, konden autonoom maatregelen worden getroffen. Voor de volle zee waren afspraken noodzakelijk. Het internationaal vastleggen van de visserijgrenzen leverde heel wat problemen op en werd uiteindelijk in een VN-Conventie bekrachtigd (zie verder).

In het licht van de naoorlogse internationaliseringdrang met verdragen en oprichting van tal van organisaties, brak voor de visserij het tijdperk van het supranationaal visserijbeheer aan.

Dit geschiedde echter niet altijd even vlot.

De Internationale Conventie van 1946 voor de regeling van maaswijdte van de visnetten en de minimummaten van de vis, uitgewerkt op basis van de Conventie van 1937, werd pas in 1954

van kracht. De conventie van 1946 wordt ook “Overbevissingsconventie” genoemd omdat ze de “overbevissingsconferentie “ in Londen afsloot.

De Permanente Commissie, het uitvoerend orgaan van de Internationale Conventie, was verplicht om verder in de loop der jaren de te nemen maatregelen regelmatig aan te passen. De werking van de Commissie was zeker niet succesvol.

In 1959 werd het Verdrag inzake de visserij in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan gesloten (NEAF). Pas in 1963 werd het verdrag van kracht. De opgerichte Visserijcommissie (NEAFC), voorzien in het verdrag, kreeg o.m. meer bevoegdheden dan de Permanente Commissie, de procedure tot toepassing van de akkoorden werd gewijzigd, weliswaar opnieuw met ingebouwde remsystemen en voor de naleving van het Verdrag werd een internationaal controlesysteem voorzien.

De concrete toepassing van het Verdrag leverde heel wat (politieke) problemen op. Regelmatig waren wijzigingen van de reglementering noodzakelijk en pas vanaf 1974, toen de meeste visbestanden al zwaar waren belast, konden, met vele moeilijkheden, bv. quotamaatregelen worden uitgewerkt en opgelegd.

In België werd nauwgezet gevolg gegeven aan de internationale afspraken inzake het visserijbeheer. België is het enige land geweest dat de Conventie van 1937 in concrete wetgeving heeft omgezet, doch die werd in de praktijk nooit uitgevoerd. In 1951 werd de Internationale Conventie van 1946 en in 1961 het Verdrag van 1959 goedgekeurd.

Voor de toepassing van de internationale voorschriften werd in België de nodige rechtsgrond voorzien, o.m. in de wet van 12 april 1957 en het K.B. van 7 mei 1958.

De vermelde dubbele beheersbasis (Internationale Conventie en NEAF-verdrag) had voor België tot gevolg dat in de naoorlogse periode ook beschermingsmaatregelen voor de eigen kustwateren werden uitgevaardigd.

2.2. Verdrag van Rome

Op 25 maart 1957 werd te Rome het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap ondertekend. Om de doelstellingen van de Gemeenschap te bereiken was in artikel 2 “het tot stand brengen van een gemeenschappelijk beleid op het gebied van de landbouw” (art. 3), waaronder de visserij viel (art. 38), ingeschreven.

De kwantitatieve en kwalitatieve beperkingen voor vis tussen de lidstaten werden afgebouwd en er kwamen tariefcontingenten en gemeenschappelijke buitentarieven.

Op 29 juni 1966 had de Commissie een discussieverslag klaar dat de grondbeginselen van een Gemeenschappelijk Visserijbeleid bevatte en betrekking had op alle aspecten van de visserijsector, van beheer van de bestanden tot verbruik van vis en visserijproducten.

In 1970 waren de lidstaten het eens over een structuur- en marktbeleid, doch de moeilijkheden omtrent de toetreding (vnl. in verband met de toegang tot de kustwateren) van het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Denemarken hadden tot gevolg dat pas op 25 januari 1983 een gemeenschappelijk visserijbeheer (instandhouding van de bestanden) kon worden ingesteld. De evolutie van het internationale zeerecht - de invoering van een exclusieve economische zone van 200 mijl - verplichtte trouwens tot het uitwerken van dit beheer. Na 1983 werd het Gemeenschappelijk Visserijbeleid meerdere malen hervormd en aangepast aan de wijzigingen in de visbestanden.

2.3. Visserijgrenzen en beheersmaatregelen

Ruzies over de vraag wie zeggenschap heeft over welk stuk van de zee bestaan meer dan vele eeuwen, wellicht duizenden jaren.

Dichter bij ons werd er tussen beide wereldoorlogen ferm en internationaal al gediscussieerd over de vraag wie de zeggenschap heeft over welk stuk zee van de bevaren zeeën. Daarbij ging het ook om de zeggenschap over dat deel van de zee dat direct aan het land grenst, de territoriale wateren. Autoritaire en betwiste en ook andere uitbreidingen van de territoriale wateren kwamen toen regelmatig in het nieuws.

Na de Tweede Wereldoorlog en tot 1970 groeiden de jaarlijkse visvangsten gemiddeld met 5,1%. De aanhoudende groei zorgde parallel voor een vermindering van de visbestanden. Na 1970 daalde de groei sterk tot 0,8% voor de periode 1970-1990, niet alleen door uitputting van de bestanden maar ook door opgelegde vangstbeperkingen in diverse al of niet uitgebreide territoriale wateren.

Met het VN-verdrag van 1982 kwam aan een meer dan vijftigjarige juridische strijd om de zee een voorlopig einde. Dit verdrag verdeelt de zee in diverse zones zoals de twaalfmijlszone, de uitgebreide zone- de exclusieve economische zone, de visserijzone, de milieuzone en ook de regels met betrekking tot het deel van het Continentaal Plat (NCP) van de aangrenzende landen. De twaalfmijlszone stelt vast en geeft aan tot in detail dat de territoriale wateren van een aan zee gelegen staat zich mogen uitstrekken tot twaalf mijl uit de kust, gerekend vanaf de laagwaterlijn. Kuststaten hebben over deze twaalfmijlszone de volledige zeggenschap. Er is één beperking: aan schepen van andere naties mag niet het recht op onschuldige doorvaart worden ontzegd. Het woord onschuldig duidt daarbij op het eventueel schenden van de rechtsregels van de betreffende kuststaat. Sommige landen maken geen gebruik van het recht op een twaalfmijlszone. Verder is de kust ook ingedeeld in de uitgebreide zone- de exclusieve economische zone die zich uitstrekt tot 200 mijl buiten de kust, gerekend vanaf de laagwaterlijn. Binnen deze zone heeft een land niet de volledige zeggenschap, maar wel een aantal soevereine rechten, bijvoorbeeld het recht op exploitatie van natuurlijke bronnen, zoals vis en delfstoffen, het recht op bouw en gebruik van kunstmatige eilanden en het recht op wetenschappelijk onderzoek. De visserijzone, de milieuzone en de regels met betrekking tot het Belgische deel van het Continentaal Plat staan nog verder in dit verdrag.

De Conferenties van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, gehouden te Genève in 1958 en 1960 en latere op andere plaatsen hebben geleid tot het hierboven vermelde Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee van 10 december 1982 ondertekend door 110 landen in Montego Bay.

De derde zeerechtconferentie van de VN duurde van 1974 tot 1982, en telde meer dan 160 deelnemers (staten en bevrijdingsbewegingen). Het uiteindelijke resultaat omvatte niet enkel een codificatie van het gewoonterecht, maar ook tal van nieuwe regelingen. Het nam de plaats in van de in de verdragen van Genève van 1958 vastgestelde regeling.

België ondertekende als 150ste land de conventie die in 1994 rechtsgeldig werd na 60 ratificaties, waarbij geen enkele van een westers land²².

---

²² <http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1997-1998/g1067-2.pdf>

Het bestaan van de conventie maakte ook voor het Europese Gemeenschappelijke Visserijbeleid een doorbraak mogelijk. De ontwerpverordening voor het GVB werd al in 1976 opgesteld. De ontwerpverordening werd echter slechts in 1983 goedgekeurd en nam een voorbeeld aan de in de VN conventie beschreven beheersbepalingen voor de visserijbestanden.

In de periode voorafgaand aan het VN-verdrag werden ook de eerste veralgemeende en al of niet afgesproken beheersmaatregelen gebaseerd op wetenschappelijke peilingen naar de visbestanden, uitgewerkt. Van die tijd dateert ook de invoering van de begrippen “constante maximale opbrengst” (= rendement constant maximum) - maximale economische opbrengst (= rendement economique maximum) - of ook “optimale opbrengst” (= rendement optimum) bij het bepalen van de beheersmaatregelen voor de zeevisserij.

Het vaststellen van de mogelijke en toegelaten vangsten, beter gekend in de Engels termen Total Allowable Catches, begon op het biologisch niveau. Om het beleid te adviseren moeten de biologen de gegevens en de bekende variabelen ter beschikking kunnen stellen die het beleid in staat stellen om beslissingen te nemen. De biologen ondervinden hierbij problemen enerzijds met de gebruikte modellen en het al of niet in rekening brengen van diverse variabelen en anderzijds met het beschikbare of niet beschikbaar gestelde statistische materiaal.

De VN-conventie geeft een initiële codificering van het beheersproces van de visserijbestanden en bijhorende visvangst en inspireerde verregaand de EU-werkwijze.

2.4. VN-codificering

Hoe wordt in de Conventie van de Verenigde Naties over het Zeerecht het beleidsproces bij het beheer van de visserijen beschreven? ²³

Dit proces - gang van zaken - is belangrijk omdat met de conventie de erin bepaalde regels deel uitmaken van het internationaal erkende gewoonterecht. Dit houdt verplichtingen in en creëert rechten tussen de Staten die geen contracterende partijen zijn.

Artikel 61 van de Conventie van de Verenigde Naties over het Zeerecht gaat over de bescherming van de biologische rijkdommen. De paragrafen 1-5 worden hierna vrij vertaald. Zij worden gevolgd door een beknopte juridische evaluatie overgenomen uit het vermelde OESO-verslag.

1. De kuststaat bepaalt het aanvaardbare volume van de vangsten v wat betreft de biologische rijkdommen in zijn exclusieve economische zone (EEZ).

2. De kuststaat houdt rekening met de betrouwbaarste beschikbare wetenschappelijke gegevens en treft adequate instandhoudings- en beleidsmaatregelen. De kuststaat moet vermijden dat een buitensporige exploitatie - overbevissing - het voortbestaan van de biologische rijkdommen van zijn exclusieve economische zone schaadt. De kuststaat en de bevoegde, subregionale, regionale of internationale en wereldorganisaties, werken samen al naargelang de passende mogelijkheden.

---

²³ Vrij vertaald uit OESO document: « Questions liées aux Pêcheries Echanges et accès aux ressources - Paris 1989 » (p. 211-232)

3. Deze instandhoudings- en beleidsmaatregelen hebben eveneens de bedoeling om de beviste bestanden te handhaven of te herstellen op beheersniveaus die het MSY (constante maximumrendement in het maximale duurzame opbrengstenconcept) waarborgen en daarenboven rekening houden met de relevante ecologische en economische factoren.

Bij de relevante factoren horen ook de economische noden van de kustgemeenschappen die leven van de visserij. Ook de bijzondere noden van de ontwikkelingslanden worden vermeld. Daarenboven moet rekening worden gehouden met de effecten van visserijtechnieken, met de onderlinge afhankelijkheid van de visbestanden en met elke internationale minimumnorm die over het algemeen op subregionaal, regionaal of op wereldniveau wordt aanbevolen.

4. Bij het nemen van dergelijke maatregelen houdt de kuststaat rekening met de gevolgen voor de geassocieerde of afhankelijke bestanden om de bestanden van deze soorten in stand te houden of te herstellen zodat hun voortplanting op generlei wijze in het gedrang wordt gebracht.

5. Op subregionaal, regionaal en wereldniveau verspreiden de bevoegde organisaties en instellingen beschikbare en meest betrouwbare wetenschappelijke informatie, vangststatistieken, gegevens over visserijinspanningen en andere relevante gegevens die slaan op de instandhouding en de bescherming van visbestanden. Indien het kan, gebeurt de gegevensuitwisseling met medewerking van alle betrokken staten, meer bepaald die waarvan de inwoners worden gemachtigd om in de exclusieve economische zone te vissen.

Deze tekst in de VN-Conventie stelt duidelijk dat bij het bepalen van het volume van toegestane vangsten zowel biologische, economische als sociale en politieke imperatieven gelden om het MSY-concept (Maximale Duurzame Opbrengsten) te waarborgen.

De uitdrukkingen „het in stand houden van de biologische rijkdommen“ en „betrouwbaarste wetenschappelijke gegevens“ blijken voor veel interpretatie vatbaar. Hoe dan ook, als een kuststaat uiteindelijk besluit om een TAC voor een bepaald visbestand in te voeren met de bedoeling een instandhoudingsbeleid toe te passen moet er met de betrouwbaarste wetenschappelijke gegevens rekening gehouden worden als deze bestaan.

In de praktijk is gebleken dat de formulering van paragraaf 2 geleid heeft tot maatregelen voor kortetermijnsituaties. Het toepassingsgebied van paragraaf 2 geeft tot kortetermijnmaatregelen aanleiding daar waar het dringend nodig blijkt om een visbestand te beschermen ten koste van de economische belangen die rechtstreeks door de instandhoudingsmaatregelen worden getroffen.

Als er effectief rekening gehouden wordt met de vereisten van het concept MDO (MSY) dan kan het niet nodig zijn om herstelmaatregelen af te spreken, stelt de OESO nuchter vast (in 1989).

Paragraaf 3 daarentegen biedt meer houvast voor het bepalen van de toegestane vangsthoeveelheden buiten de gevallen van duidelijke en overmatige overbevissing.

Het is duidelijk vermeld dat de beheersmaatregelen ook bedoeld zijn om de visbestanden in stand te houden of te herstellen op niveaus die MDO mogelijk maken.

Dit artikel vermeldt de wezenlijke elementen waarmee in het beheer van de zeerijkdommen bijkomend rekening gehouden moet worden. Het betreft economische factoren en eventueel, politieke, maar het artikel blijft niettemin vrij vaag en vrijblijvend en zorgt in de praktijk voor wisselende interpretaties.

De definitie van „het aanvaardbare volume van de toegestane vangsten“ zorgt voor moeilijkheden met niet te onderschatten gevolgen. Het TAC-concept is de verdeelsleutel van de internationale verdeling van de visserijrijdommen binnen de exclusieve economische zones.

Paragraaf 2 van artikel 62 dat volgt op het voorgaande bepaalt:

„De kuststaat legt zijn exploitatiemogelijkheden van de biologische rijkdommen van de exclusieve economische zone vast. Als deze capaciteit lager is dan het geheel van het aanvaardbare volume van vangsten, laat de kuststaat andere staten toe, om het saldo van het aanvaardbare volume op te vissen“.

In verstaanbare taal betekent dit dat bij het vastleggen van TAC's in de exclusieve economische zone de kuststaat ook zijn eigen nationale vangstmogelijkheden moet vastleggen en dat het saldo ter beschikking moet staan van andere landen, eventueel onder beperkende voorwaarden.

Het moge duidelijk zijn dat de interpretatie van beschikbare wetenschappelijke gegevens een gemakkelijke bron van blijvende discussies betekent. Hierbovenop komen de problemen met „joint stocks“ de discussies nog moeilijker maken.

Deze korte analyse van de teksten van Conventie van de Verenigde Naties over het Zeerecht bij de bescherming van de zeerijkdommen laat uitschijnen dat men verschillende methoden kan gebruiken om „het aanvaardbare volume van toegestane vangsten“ te berekenen en de bijhorende saldi.

In artikel 63 worden de kuststaten uitgenodigd om de beheersmaatregelen met betrekking tot de visbestanden te coördineren zonder afbreuk te doen aan de vermelde beschikkingen.

De gebruikte formulering is voorzichtig. Het is duidelijk dat de vergelijking van internationale interpretatie van de begrippen „economische noden van de kustgemeenschappen die leven van de visserij“, of „de vangstmogelijkheden“, delicate problemen kan creëren, vooral wanneer kustlanden verschillende structuren en economische belangen hebben.

Hoewel de tekst van de Conventie het niet mogelijk maakt om nauwkeurig vast te leggen hoe aanvaardbare vangsthoeveelheden bepaald moeten worden, is het zo dat de Conventie een aantal rechten duidelijk bepaalt zoals:

- i) de kuststaten bepalen de toegestane vangstvolumes;
- ii) de kuststaten moeten ervoor zorgen dat de beperkingen door alle vissers, ook de eigen nationale vissers gerespecteerd worden,
- iii) als blijkt dat de kuststaat de toegestane vangstvolumes niet zelf kan opvissen, dan moeten de saldi toegankelijk zijn voor de schepen van de andere staten. Evenwel heeft de kuststaat het recht om het totale volume van toegestane vangsten te bepalen en bepaalt de kuststaat zijn eigen vangstcapaciteit. (Het zij opgemerkt dat de interpretatie van deze discretionaire macht van de kuststaat niet door alle landen gedeeld werd.)

In de Europese Unie is het de Unie die bevoegd is voor het beheer van de biologische rijkdommen in de wateren die onder de soevereiniteit of de jurisdictie van de lidstaten vallen. Sedert 1983 bepaalt het Gemeenschappelijk Visserijbeleid de mogelijke beheersmaatregelen.

3. Het Vlaamse visserijbeleid

3.1. Algemeen

Het Vlaams visserijbeleid slaat op de toepassing van de Europese regels waarbij geprobeerd wordt alle belangen van de sector, en niet in het minst de economische, te optimaliseren bij een strikte toepassing van de gepubliceerde Europese verordeningen.

Specifiek aan de Vlaamse zeevisserij is de gemengde visserij op platvis. De besomming bestaat voor nagenoeg de helft uit de besomming van tong. Al omvat de Belgische kustlijn slechts 67 km, de activiteit van de vloot is zeer verspreid. Naast de Noordzee is de visserij belangrijk in de Westelijke wateren, Engels Kanaal, Bristolkanaal, Keltische Zee, Ierse Zee en Golf van Biskaje of Gascogne.

De vloot is opgedeeld in segmenten. Het klein vlootsegment (KVS) bestaat uit vaartuigen van maximaal 221 kW. De eenheden van het groot vlootsegment (GVS) zijn vaartuigen van meer dan 221 kW tot maximaal 1200 kW. Daarnaast is er een kustsegment.

De sector en de overheid hebben steeds een efficiënt quotabeheer nagestreefd. Er is geopteerd voor een collectief benuttingsysteem, onder meer om de exploitatiekosten door overdracht van vangstrechten niet nodeloos op te drijven. Ook de mogelijke maximale benutting van de toegekende quota is hierbij belangrijk.

Het beheer is gedecentraliseerd en steunt op een bottum-upaanpak, waarbij de quotacommissie van de Producentenorganisatie regelmatig adviezen formuleert, die na evaluatie onder andere op conformiteit met de verordeningen, door de overheid in grote lijnen worden gevolgd.

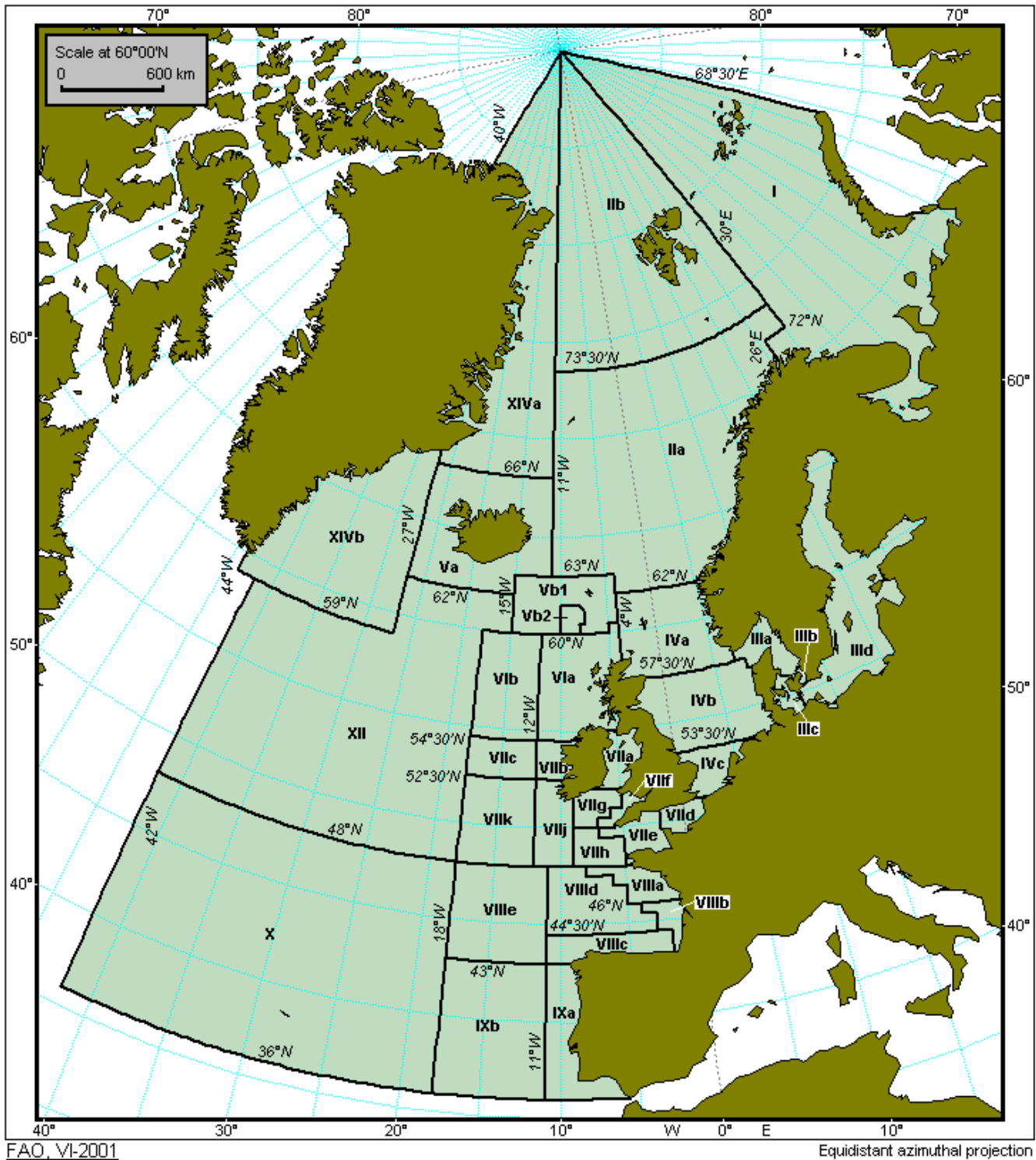
In het jaar 1988 werd via het uitreiken van visvergunningen een ring rond de vloot gelegd. Het aantal vaartuigen, zowel van het klein vlootsegment (tot maximaal 221 kW) als het groot vlootsegment (van 221kW tot maximaal 883 kW) werd daarbij beperkt. Later werd een vaardagenregeling, die de activiteit aan banden legt, in het leven geroepen. Inmiddels is het maximaal motorvermogen tot 1200 kW opgetrokken. Groei van motorvermogen op de visvergunning is mogelijk, via het principe van samenvoeging van motorvermogens van vissersvaartuigen die zonder steun definitief aan de vloot onttrokken werden.

De spreiding van de vangsten over het gehele visseizoen werd voornamelijk gestuurd via maximale vangsten van een bepaald bestand per dag. Tot op heden mogen de dagvangsten per zeereis gecumuleerd worden, wat een soepeler planning voor de vissers mogelijk maakt.

Om de vaartuigen van het kleine vlootsegment, die slechts een beperkte actieradius bezitten, te beschermen, werd begin de jaren negentig het groepsaandeel van het nationale Noordzeetong-quotum voor het KVS berekend op basis van het historische vangstaandeel. Binnen de groepen is er een lineaire toewijzing naargelang van het motorvermogen van het vaartuig. Deze toewijzing is slechts voor een deel van het visseizoen van toepassing. Na afloop van die periode komen de individuele onbenutte hoeveelheden opnieuw in een pool voor herverdeling voor de volgende periode terecht. De overschreden hoeveelheden worden na toepassing van een penalisatiecoëfficiënt tijdens een volgende periode gekort.

Kaart 1: Visgronden – het ICES-gebied

I	Barents Zee	VIa	West Schotland (Clyde bestand)	VIIIa	Zuid-Bretagne
IIa	Noorse Zee	VIb	Rockall	VIIIb	Zuidelijke Golf van Biskaje
IIb	Spitsbergen en Bereneiland	VIIa	Ierse Zee	VIIIc	Noord en Noord-West Spanje
IIIa	Skagerrak en Kattegat	VIIb	West Ierland	VIIId	Centrale Golf van Biskaje
IIIb	Sont	VIIc	Porcupine bank	VIIIe	Westelijke Golf van Biskaje
IIIc	Belten	VII d	Oostelijk Engels Kanaal	IXa	Portugese Kust
IIId	Oostzee	VII e	Westelijk Engels Kanaal	IXb	West Portugal

IVa	Noordelijke Noordzee	VII f	Bristolkanaal	X	Azoren
IVb	Centrale Noordzee	VII g	Zuid-Oost Ierland	XII	Noord Azoren
IVc	Zuidelijke Noordzee	VII h	Ingang van het Kanaal	XIV a	Oost-Groenland
Va	IJsland	VII j	Keltische Zee	XIV b	Zuid-oost Groenland
Vb	Faeroer	VII k	Westelijke Keltische Zee		

3.2. Quota

Quota worden per visgrond en per vissoort toegekend.

3.2.1 Toekenning aan België

In 1983 werden de toegestane vangsthoeveelheden vastgelegd en de quota onder de EU-landen verdeeld. Tot op heden wordt dezelfde verdeelsleutel toegepast, weliswaar op sterk verminderde TAC's.

Tabel 1: Overzicht van het relatieve aandeel van België in de TAC's voor enkele vissoorten en per visgrond

Vissoort	ICES-gebied	aandeel van België in %
Tong	Noordzee IV	8,32
Tong	VIIa	49,37
Tong	VII d	26,96
Tong	VII f, g	62,75
Schol	Noordzee IV	6,15
Schol	VIIa	5,11
Schol	VII d, e	16,36
Schol	VII f, g	24,83
Kabeljauw	Noordzee IV	3,54
Kabeljauw	Vb-k, VIII	4,45
Zeeduivel	Noordzee IV	3,54
Zeeduivel	VII	9,89
Tongschar en witje	Noordzee IV	5,41
Tarbot en griet	Noordzee IV	7,33
Schar en bot	Noordzee IV	2,73
Roggen	Noordzee IV	16,84

Bron: Dienst Zeevisserij

3.2.2 Overzicht toegekende quota

Een overzicht van de toegekende TAC's, zoals bepaald in de bijlagen van de zogenoemde TAC-verordeningen is beschikbaar in de publicaties van de Dienst Zeevisserij in de reeks "De Belgische Zeevisserij Aanvoer en besomming"²⁴. In iedere jaargang is een volledig overzicht opgenomen van de quotatoewijzing vanaf 1983 tot het vermelde jaar. Ook de beviste quota na quotaruil zijn vermeld in een volgende reeks tabellen en ten slotte geven grafieken het verloop van de quota in tijdsreeksen aan.

Tabel 3.2 geeft voor enkele vissoorten de oorspronkelijke quota van 1983 en de toegewezen quota in 2007. In de tabel zijn de cijfers en visgronden voor de soorten die na 1983 onder beheersplannen gekomen zijn, niet opgenomen. In kolom 3 worden de 2007-quota weergegeven zoals ze na diverse ruilen door de vissers konden worden benut.

²⁴ <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=218>

Tabel 2: Quota in 1983 en 2007

vissoort + * kabeljauwequivalent	visgebied	quota 1983 ****	quota 2007 ***	Quota 2007 na ruil
kabeljauw	IIIa Skagerrak	60	7	-
	IIa, IV	7.980	590	
	Vb, VI, XII, XIV	90	1	
	VII-VIIa, VIII, IX, X	620	197	
	VIIa	400	19	
	totaal	9.690	814	1.243
Schelvis 1	IIIa, IIIbcd	50	16	-
	IIa, IV	1.490	498	
	Vb, VI, XII, XIV	100	25	
	VII, VIII, IX, X	60	128	
	totaal	1.700	667	668
Koolvis 0,77	IIa, III, IV	60	43	-
	VII, VIII, IX, X	20	10	
	IIa, IVa, V, VI (Faroër-zone)	-	54-	
	totaal	80	107	107
Pollak 1	VII	-	476-	476
Wijting 0,86	IIa, IV	4.000	655	-
	VIIa	100	1	
	VII-VIIa, VIII, IX, X	200	195	
	totaal	4.300	851	334
Schol 1	IIIa Skagerrak	60	51	-
	IIa, IV	9.390	3.024	
	VIIa	230	47	
	VIIde	1.060	826	
	VIIfg	290	***58	
	VIIhjk	50	21	
	totaal	11.080	4.027	6.352
Tong 6,4	IIa, IV	1.670	1.243	-
	VIIa	670	403	
	VIIId	570	1.675	
	VIIe	40	32	
	VIIfg	900	558	
	VIIhjk	50	54	
	VIIIab	10	56	
	totaal	3.910	4021	5.098
Heek 3	IIa, IV	40	23	-
	Vb, VI, VII, XII, XIV	200	272	
	VIIIabde	10	9	
	totaal	250	307	116
Makreel 0,3	IIa, IIIabcd, IV	-	372	12
Schartong 1**	totaalI	300	***498	558
Zeeduivel 2**	IIa;IV	-	401	-
	Vb, VI, XII, XIV	-	***185-	
	VII	2.560	2595	
	IV	vrij	50	
			3231	2.878
Haring 0,8	IVc, VIIId	5.000	***8277	97
Sprot 0,125	IIa, IV	(-)	***1917	1948
	VIIde	100	31	

Bron: Dienst Zeevisserij

De basisverordening van het hervormde GVB (2002) voorziet dat de lidstaten de hun toegekende quota geheel of gedeeltelijk onderling kunnen ruilen. De ruil in een bepaald jaar heeft geen weerslag op de toekenning op de quota van het volgende jaar. Voor België, dat heel wat quota ruilt, maakt de onzekerheid over de mogelijk te ruilen quota en de eventuele

bereidheid van de lidstaten het niet gemakkelijk om op voorhand de precieze gevolgen van de quotavaststelling precies in te schatten.

Ruilen kunnen afgesloten worden in de loop van een visseizoen maar vooral op de Raad onmiddellijk nadat de quota bekend zijn. In bepaalde gevallen worden de afgesloten ruilen bekrachtigd door de ministers na de Raad. Enkel ruilen op lidstaatsniveau zijn mogelijk. De rapporten en publicaties van de Dienst Zeevisserij vermelden de ruilen.

3.3. Beheersysteem quota

3.3.1 Principes

Zoals eerder vermeld heeft België een nationaal beheerssysteem en een collectieve benutting voor de toepassing van de quota en bijhorende vangstbeperkingen. Tot halfweg de jaren tachtig van vorige eeuw ondervonden de Belgische vissers weinig echte hinder en economische schade door de dalende toegekende quota. Een actieve uitwisseling van quota met andere lidstaten en extra begeleidende vangstbeperkingen droegen hiertoe bij. Vanaf 1988 moest de visserij op bepaalde visgronden vroegtijdig gesloten worden. Met het GVB van 2002 werden er financiële middelen uitgetrokken voor het aanpassen van de vloot aan de toegelaten vismogelijkheden. In België werden de vangstquota ven de soorten waarbij onze vangstcapaciteit groter was dan de toegekende vangstmogelijkheden vanaf 2002 verdeeld op basis van het geregistreerde motorvermogen. De verdeelsleutel (tussen segmenten) was gebaseerd op de historische geregistreerde vangsten.

Een betere spreiding van de aanvoer van quotasoorten werd gerealiseerd door het instellen van een in de tijd – over het jaar – gespreide verdeling van de beschikbare quota in de bedoelde visgronden (ICES-gebieden) alsook door het instellen van maximale vangsten per dag, waarbij de dag kan worden gespecificeerd (vaartdag²⁵ of zeedag²⁶;) in bepaalde ICES-gebieden. Ook werden uurplafonds toegekend maar daarvan werd afgestapt bij het invoeren van de reisplafonds.

Reisplafonds bestaan uit de som van dagplafonds voor een zeereis met mogelijkheid tot inruilen van zeedagen waardoor reisplafonds kunnen worden opgetrokken. Het instellen van een maximum aantal vaartdagen per jaar voor de vissersvaartuigen wordt eveneens in bijlagen van de TAC-verordeningen opgenomen. Het bepalen van een maximum aantal vaartdagen vloeit voort uit de Commissiebeslissingen van 1995 die maximale visserijspanningsniveaus vaststelde voor diverse visgronden per visserijtak. De visserijspanning was en is uitgedrukt in kW-zeedagen.

Wat België betreft werd voor het nakomen van beperkingen op de visserijspanning gebruik gemaakt van vaartdagen en van quotaverdelingen per visserijsegment.

Vanaf 2000 besliste de Europese Commissie tot meerjarige herstelplannen voor bedreigde visbestanden op bepaalde visgronden. In de herstelplannen worden grotere beperkingen van de quota en van de visserijspanning opgelegd.

Een en ander heeft geleid tot meer uitgewerkte quota en een visserijspanningsbeheersysteem dat in onderling overleg tussen de overheid en de sector (in de quotacommissie) afgesproken en aangepast wordt.

De quotacommissie van de Rederscentrale komt maandelijks bijeen om adviezen over het quotabeheer te formuleren. Het is de bedoeling om de visserij dermate te sturen dat een

---

²⁵vaartdag: een periode op zee zoals bepaald bij ministerieel besluit van 4 januari 1946 tot vaststelling der forfaitaire bedragen van bezoldiging op grond van welke etc.

²⁶zeedag: een periode op zee van maximaal 24 uur gedurende dezelfde kalenderdag

efficiënte visserij en een goede spreiding over het vangstseizoen wordt nagestreefd. De adviezen worden vervolgens geëvalueerd en al dan niet gewijzigd en in een ministerieel besluit verwerkt. Op die manier worden voor bepaalde periodes aan het kleine en het grote segment geleidelijk vangstmogelijkheden toegekend. De bijsturing gebeurt op basis van de werkelijke vangsten.

De quotatoewijzingen gebeuren volgens een gemengd systeem waarbij toewijzing op kW-basis gecombineerd wordt met vangstplafonds. Sinds 2004 gebeuren de quotatoewijzingen op kW-basis voor tong in de Noordzee en het Bristolkanaal (gebied VII f, g), voor schol in de Noordzee en voor kabeljauw in de westelijke wateren (VII b tot k). Voor deze doelsoorten van de Belgische visserij gelden in andere visgronden opgelegde dagplafonds. Voor alle andere quotasorten gelden er dagplafonds.

De toewijzingen gebeuren voor langere en gelijklopende periodes, zodat de reder meer planningsvrijheid heeft om de quota op te vissen. Als algemene regel geldt dat voor het grote vlootsegment de toewijzing op basis van het motorvermogen gebeurt volgens het maandenschema 6-4-2 en voor het kleine vlootsegment 10-2. Dit zorgt voor meer planningsvrijheid voor de reders.

Van de oorspronkelijke maximale dagplafonds voor de visserij is in 2006 overgestapt op een meer soepele visreisplafondbenadering waarbij de som van de dagplafonds de maximale vangstmogelijkheid is voor de visreis.

In het Belgische collectieve benuttingsstelsel bestaat onder bepaalde voorwaarden de ruilmogelijkheid om vaartdagen te ruilen voor vangstmogelijkheden. Quotaruil tussen vaartuigen is in dit Belgische systeem in geen enkele vorm toegelaten. Niet opgeviste vangstmogelijkheden worden verrekend in de te verdelen collectieve vangstmogelijkheden van de volgende vangstperiode van het maandenschema.

3.4. Vangstbeperkingen gekoppeld aan beperkte visserijinspanning

Het TAC-quotastelsel wordt ondersteund door een systeem van visserijinspanningsbeperking voor vloten waarvoor probleemsoorten een belangrijk deel van de aanlandingen vertegenwoordigen of die aanzienlijke hoeveelheden ervan overboord zetten. De Commissie verzoekt het WTECV jaarlijks om een prognose te maken van het maximumniveau van de visserijinspanning die nodig is om de bepaalde TAC's voor die bestanden op te vissen.

Ter ondersteuning van de vangstbeperkingen zijn aldus in de voorbije jaren in een aantal visserijtakken inspanningsbeperkingen ingevoerd en zijn voor sommige bestanden meerjarige herstellplannen met jaarlijkse vangst- en inspanningsbeperkingen vastgesteld, die tot doel hebben om via een geleidelijke verlaging van de visserijsterfte tot een duurzame visserij te komen.

In het kader van herstelplannen die voor België van belang zijn, gelden er verschillende beheersmaatregelen met visserijinspanning: kabeljauwherstelplan, meerjarenplan voor tong in het westelijk kanaal, herstelplan voor schol en tong in de Noordzee.²⁷

3.5. TAC en visquota voor 2009

In december 2008 hebben de Europese ministers met unanimititeit een akkoord bereikt over de toegestane vangsthoeveelheden (total allowable catches - TAC) voor 2009 en over de voorwaarden waaronder op betrokken bestanden kan worden gevestigd. Voor de voor België belangrijkste bestanden zijn de meeste TAC-voorstellen van de Commissie, zoals eerder afgesproken, overgenomen of werden ze verbeterd voor onze vissers.

De TAC-verordening werd op 26 januari 2009 gepubliceerd²⁸ en telt 205 bladzijden. Van belang voor de Vlaamse visserij zijn:

- De **substantiële toename van de quota** voor de voornaamste visbestanden in de Noordzee, met name tong (+ 9%), schol (+ 13%) en kabeljauw (+ 30%), is belangrijk. Het zijn belangrijke vissoorten, dicht bij huis voor de Vlaamse visser.
- Voor de geassocieerde soorten, die samen met de doelsoorten worden gevangen, zoals tarbot en griet, tongschar en witje, bot en schar werd het Commissievoorstel van -10% omgebogen in een status-quo.
- Voor de roggen Noordzee geldt een roll-over in plaats van een korting van 15%. Voor het eerst werden quota voor roggen in de westelijke wateren vastgesteld, waarbij er een opsplitsing is tussen het oostelijk deel van het Engels Kanaal en de rest van de westelijke wateren. Wat Vlaanderen betreft komen de quota goed overeen met de historische vangsten. De bijvangstregel van 25% kon vermeden worden.
- Voor de tong in het Bristolkanaal, waar België met 62% toch hoofdaandeelhouder is van de TAC, kon het Commissievoorstel met een reductie van 2,5% omgebogen worden in een stijging van 3% op basis van strikt wetenschappelijke gegevens.
- Het meerjarenplan kabeljauw van 2004 wordt vervangen door een nieuw langetermijnplan. Dit brengt met zich mee dat er niet langer door de Raad communautaire zeedagen “herstelgebieden kabeljauw” naargelang van het vistuig toegekend worden. De lidstaten kunnen zelf de zeedagen verdelen over de vloot en kunnen zelf beslissen over het meenemen van toegelaten vistuig op een visreis, wat het zeedagenregime een grotere flexibiliteit kan geven. België krijgt op basis van de referentieperiode 2004-2006 maxima visserijinspanningen, kW zeedagen te respecteren. Voor tong en schol werd daarenboven bij het zeedagenregime het principe “quota boven zeedagen” uit het meerjarenplan voor tong en schol bevestigd.
- De afspraken met Noorwegen onder meer over het **beperken van de teruggooi** werden op de decemberraad 2009 overgenomen. Concreet betekent dit dat er vanaf 1 januari 2009 een verbod geldt op het overboord gooien van marktwaardige vis (zogenoemde “high grading” waarbij vissers alleen de vis met de hoogste marktwaarde aan boord houden). Dit betekent dat vissers de gevangen vis die voldoet aan de minimummaatvoorschriften moeten aanlanden.

---

²⁷ Europese verordeningen: 423/2004 kabeljauw; 811/2004 N-Heek; 2166/2005 Z Heek en langoustinen; 388/2006 tong in Golf van Biskaje; 509/2007 tong in VIIe; 676/2007 tong en schol in Noordzee; en andere niet belangrijk voor Belgische visserij.

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:022:0001:0205:NL:PDF>

- Tevens zal vóór 1 september 2009 een operationeel systeem van Real Time Closures toegepast worden. Met RTC kan een gebied voor visserij gesloten worden, indien er veel jonge ondermaatse vis voorkomt. De bestaande mogelijkheden voor lidstaten om binnen de 12-mijlszone noodmaatregelen met dit doel te nemen, worden verruimd.
- Het aantal zeedagen voor de platvistuigen gaat met 9,5% omlaag. Voor de specifiek op kabeljauw gerichte visserij gaat het aantal dagen met 25% omlaag.

De besluiten houden rekening met de toestand van de visbestanden én bieden tegelijkertijd perspectief aan de visserijsectoren. Volgens de aanwezige ministers dragen de besluiten bij tot biologische én economische duurzaamheid, waarbij een evenwicht tussen ecologie en economie nagestreefd wordt.

De TAC's werden verder beperkt, maar indien mogelijk werden ze op basis van de meerjarenbeheerplannen verhoogd. De TAC-stijging voor de Noordzeetong en schol zijn het gevolg van de toepassing van het meerjarenplan. In dit plan is afgesproken dat de visserijsterfte (het percentage van het volwassen bestand dat mag worden bevestigd) elk jaar met 10% omlaaggaat, totdat het duurzaamheidsniveau is bereikt. Doordat het bestand groeit, leveren de regels van het meerjarenplan een stijging van de quota op. Het meerjarenplan werkt. De status-quo van de TAC voor geassocieerde soorten is van belang voor de visserijsector. De omvang van deze bestanden is stabiel. Wetenschappelijk waren er geen redenen aangetoond om de TAC lager vast te stellen.

3.6. Vlaamse uitvoering

In december 2008 kon een voorlopig plan voor 2009 uitgewerkt worden door de Dienst Zeevisserij in samenspraak met de vissers via de quotacommissie. Dit leidde tot Aanvullende quotamaatregelen zeevisserij 2009. Met het oog op de continuïteit van de quotabeheersmaatregelen werd geopteerd om de bestaande regelgeving 2008 in grote lijnen voort te zetten²⁹.

In januari 2009 konden na de goedkeuring van de verordening 43/2009 de uiteindelijke maatregelen voor 2009 medegedeeld worden in de mededeling "Aanvullende quotamaatregelen zeevisserij vanaf 21 januari". De aanvullende quotamaatregelen zijn van toepassing vanaf 21 januari 2009 alsook de zeedagenbeperking ingevolge herstelbestanden vanaf 1 februari 2009.³⁰

---

²⁹ <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=1123>

³⁰ <http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=1174>

4. Analyse van individuele quota in de zeevisserij

De rederscentrale, of tenminste enkele belangrijke aangesloten reders, blijft regelmatig en terugkerend aandringen op een omschakeling van het collectieve benuttingsstelsel naar een individueel quotastelsel.

Het verschil tussen individuele quota (IQ) en individuele toewijs is gelegen in het karakter van de toewijs. Bij individuele quota is de toewijs definitief voor het gehele vangstjaar en kan de verdeelsleutel vastliggen ook voor de volgende jaren. Waar individuele quota toegepast worden voorziet de regelgeving ook in de transfereerbaarheid - gewoonlijk tegen dure vergoedingen.

Bij individuele toewijs gebeurt de toewijzing per periode en vervallen de niet-opgebruikte rechten die over de volgende periode opnieuw verdeeld worden.

Omdat de overheid tegenover de EU-Commissie verantwoordelijk is voor het respecteren van de toegekende vangstvolumes, komt het ook die overheid toe om het beheersysteem vast te leggen.

Individuele quota werden op het eind van de vorige eeuw overwogen. De mogelijkheid werd onderzocht om alle quota op individuele basis toe te kennen. Teneinde niemand te dwingen, kregen de reders de keuze al of niet in het stelsel te stappen.

Diverse systemen (3) van individuele quota werden geëvalueerd in de Belgische zeevisserij.

1. toewijzing op basis van de driejaarlijkse historische rechten;
2. lineaire toewijzing afhankelijk van het geregistreerde motorvermogen;
3. de toewijzing op vaartuigniveau gebaseerd voor 50 % op historische rechten en voor 50 % op motorvermogen.

Aangezien de berekeningsmethodes onder 1 en 2 zeer ver uiteenlopende resultaten op vaartuigniveau opleverden, werd uiteindelijk voorstel 3 geformuleerd. Doch ook hier was er onvoldoende draagvlak onder de reders te vinden.

De vraag naar individuele quota steekt in de sector regelmatig de kop op en eigenaardig genoeg krijgt de vraag steeds steun uit politieke hoek. Onderliggend aan de vraag naar IQ ligt de vaststelling dat bij verhandelbare individuele quota aan deze quota een waarde op de markt toegekend wordt. Dit kan voor bestaande vissers een extra kapitalisatie betekenen. Voor vissers die wensen te stoppen, betekent dit een gemakkelijke kapitaalverwerving, voor vissers die willen investeren in materiaal betekent dit een bijna zekere borg. Voor vissers die willen beginnen of investeren in meer vangstmogelijkheden betekent dit een aanzienlijke (nutteloze) meerkost.

4.1 Individuele Quota in Nederland gekend als Biesheuvelstelsel

In Nederland wordt een systeem van ITQ (Individueel Transfereerbare Quota) toegepast. De Nederlandse overheden hebben aan het Visserijproductschap (VP) het quotabeheer toevertrouwd. Via het Nederlandse Biesheuvelstelsel worden de nationale quota onderverdeeld tussen groepen en in contingenten voor iedere visser. Het Biesheuvelstelsel heeft de bedoeling om de verantwoordelijkheid over het beheer van de nationale quota tussen overheid en visserijsector te delen. De vissers zijn lid van een quotabeheergroep

(Biesheuvelgroep). Er bestaan meerdere groepen. Elk jaar maakt de groep zelf een visplan, waarin hij aangeeft hoe dat jaar invulling wordt gegeven aan de visserijactiviteiten. Leden van een groep kunnen binnen de groep quota van elkaar huren, hetgeen leidt tot grote flexibiliteit. De vissers zijn zelf verantwoordelijk voor de controle op naleving van de afspraken. Op deze manier zorgen de vissers dat ze binnen de opgelegde quota blijven. Het systeem bracht met zich mee dat meerdere Nederlandse vissers en reders hun Nederlandse quota duur doorverkochten en met de opbrengst ervan vissersschepen in andere landen kochten met bijhorende visvergunning en daarnaast ook recht kregen op het bijhorende historische (gratis) quotagedeelte van de andere lidstaat (= quotahoppen).

Nederland is in de EU het enige land dat een dergelijk systeem van transfereerbare en beperkt verhandelbare quota toepast. Transfers zijn tot nu toe echter enkel mogelijk binnen eenzelfde groep. Bij deze regeling verbinden de vissers zich tot het naleven van andere verplichtingen waarop sociale controle mogelijk is. Verplicht aanlanden in één haven is hierbij de meest in het oog springende vrijwillige verplichting die de vissers zichzelf opleggen. Dit is echter een voorwaarde voor de controleerbaarheid van de visserijbeperkingen.

De goed georganiseerde Nederlandse reders azen op visquota van andere landen. De Nederlandse overheid ijvert bij de Europese instanties om de quota door de Commissie rechtstreeks aan de reders te laten toewijzen die ze dan zelf kunnen verhandelen, nationaal en grensoverschrijdend.

Een dergelijk systeem zou zeker een voorbeeld worden van de “survival of the fittest predator”. Dat een dergelijke aanpak niet strookt met de bedoeling van het EG-beleid om ook kleinere vissers in de diverse nationale kustlandschappen en kuststreken een kans te geven om te overleven, zal de grotere overlevenden een zorg wezen.

4.2 ITQ en Europese Commissie

Het ITQ-concept, met mogelijke verhandelbaarheid, was het voorwerp van een Commissie-initiatief³¹ waarbij de haalbaarheid en de gevolgen van individuele toewijzing centraal stonden

“Op rechten gebaseerd beheer” slaat op ieder systeem waarmee individuele visrechten worden toegewezen aan vissers, vissersvaartuigen, bedrijven, coöperaties of vissersgemeenschappen. Alle beheersstelsels voor de visserijsector gebruiken een of andere versie van zo'n systeem om de gebruiksrechten voor de visbestanden vast te stellen. Visrechten hebben een waarde en kunnen dus worden verhandeld. Met de handel in visrechten is voor het eerst rekening gehouden bij de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid in 2002, toen de Commissie besloot een verslag op te stellen over de mogelijkheden om binnen de communautaire en/of nationale beheerssystemen voor de visserij een systeem voor verhandelbare individuele of collectieve visserijrechten op te zetten.

In februari 2007 stelde de Commissie in een mededeling over instrumenten voor visserijbeheer op basis van rechten vast dat in de meeste EU-landen markten voor visrechten bestaan. In sommige landen bepaalt de nationale wetgeving dat het mogelijk is zeedagen of delen van de vangstquota te verkopen of te verhuren. In andere landen moet wie meer visrechten wil een vissersvaartuig kopen. De transparantie en openheid bij deze transacties is sterk afhankelijk van de manier waarop het systeem is geformaliseerd. In de meeste EU-

---

³¹ <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l66040.htm>

landen bestaan dergelijke markten zelfs zonder nationale wetgeving. Het verwerven van deze rechten kan veel kosten, wat een grote impact heeft op de ontwikkeling van de visserijsector.

Volgens de Commissie moet erover worden nagedacht hoe bij het op visrechten gebaseerd beheer meer transparantie, rechtszekerheid en veiligheid kunnen worden bereikt. Daardoor moet tevens de economische efficiëntie voor de vissers worden verbeterd en de kosten voor de rest van de samenleving verminderd.

Het debat moet ook gaan over de potentiële negatieve effecten van dergelijke systemen, zoals het risico dat de rechten bij enkele grote bedrijven geconcentreerd raken, ten koste van de kleine gemeenschappen van kustvissers. Op de vraag wat daaraan kan worden gedaan om perverse effecten te vermijden, moet er ook geantwoord worden.³²

De Commissie hoopt op een pragmatisch, transparant en succesvol debat met de belanghebbenden en de lidstaten. Ter voorbereiding van het verhoorde debat heeft de Commissie een uitgebreide studie besteld die in principe in 2008 klaar had moeten zijn.

De mededeling van de Commissie heeft aanleiding gegeven tot een Belgische bijdrage die in nauw overleg met de sociale partners tot stand is gekomen. Volgens de Belgische bijdrage compenseren de aangehaalde voordelen bijlange niet de bekende nadelen.

4.3 Belgisch standpunt ITQ

De Belgische bijdrage kon vlot tot stand komen doordat er in de voorgaande jaren een poging geweest was om een experimentele toepassing van individuele quota uit te testen ondanks de afwijzing van eind vorige eeuw.

Het “Globaal actie- en herstructureringsplan voor een duurzame Vlaamse zeevisserijsector”³³ werd gepubliceerd in oktober 2006. Voor het opstellen van dat plan werd in 2005 een TASK FORCE opgericht ondersteund door Policy Research Corporation. PRC voerde ook studieopdrachten voor het in 2003 opgerichte SDVO. Het plan besteedde uiteraard ook aandacht aan de problematiek van de quotatoewijzing en een optimaal gebruik van de quota. In de tussenstappen kwam bij het opmaken van dit globaal plan de IQ-problematiek aan bod. Bij heel wat economisch gevormde experts leeft de opvatting dat individueel vrij verhandelbare toegekende rechten voor de reders en vissers een meer soepele en economisch efficiëntere exploitatie van de visbestanden mogelijk maakt. PRC voelde toen veel voor het invoeren van individuele quota. Samen met de sector besliste de overheid in 2005 een proefproject Individuele Quota op te starten. Het proefproject werd door PRC begeleid. Voor iedere visser werd een individuele berekening gemaakt op basis van vangstgegevens 2002-2004. Om aantrekkelijker te zijn voor de reders en vissers, die bij PRC interesse voor IQ bevestigd hadden, werd een berekeningsbasis aangepast op 2002-2005. Toen puntje bij paaltje kwam, haakten alle vissers, op één na, af.

De reders-vissers verkozen de zekerheden van het goed werkende Belgische quotabennuttingsstelsel dat door de overheid soepel beheerd wordt binnen de verordeningsmogelijkheden. Uiteindelijk heeft de visser die voor IQ geopteerd had, gevraagd om terug over te stappen naar het collectieve bennuttingsstelsel.

---

³² http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/rbm_nl.htm

³³ http://www2.vlaanderen.be/landbouw/downloads/vis/actieplan_vis_oktober_2006.pdf

Aan de sector gaf de bespreking en de voorbereiding van het proefproject de mogelijkheid om de voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen en in het antwoord aan de Commissiemededeling op te nemen.

De afweging kwam duidelijk naar voren in de beoordeling van de CRB-commissie die een beoordeling over ITQ formuleerde. De adviesorganen van de sector beoordeelden dat een IQ-systeem in de Belgische visserij context beter niet doorgevoerd kon worden. België bleef daarbij in de lijn van de overgrote meerderheid van de Europese visserijlanden.

Hoewel het duidelijk is dat in de Belgische visserij het collectief benuttingsysteem zoals het soepel geïmplementeerd wordt door de overheid, voor de sector een maximale benutting van de visbestanden mogelijk maakt, komt de vraag naar IQ als een wederkerend monster van Loch Ness de sector beroeren.

Afkortingen

AMS: Afdeling Monitoring en Studie
BT = Bruto ton=GT
B = Biomassa van een visbestand
CRB = Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
DV = eenheid Dier Visserij van ILVO
DZ = Dienst Zeevisserij van het Ministerie LV van de Vlaamse Overheid
EG = Europese Gemeenschappen
EU = Europese Unie
EEZ = Exclusief Economische Zone
EVF = Europees Visserijfonds
F = visserijsterfte fishing mortality
F_{pa}: “Fishing mortality precautionary approach” : visserijsterfte die gewenst is op basis van het voorzorgsprincipe.
FIOV = Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij
FIVA = Financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij- en aquicultuursector
GT = Gross Tonnage=BT
GVS = groot vlootsegment
GVB = Gemeenschappelijk Visserijbeleid
ICES = International Council for the Explorations of the Sea
IQ = individuele quota
IROZ = Internationale Raad voor het Onderzoek van de Zee
ITQ= individuele transfereerbare quota
KVS = klein vlootsegment
kW = kilowatt
LTBP = langetermijnbeheersplan
MDO = maximale duurzame opbrengst
MOP = meerjarige oriëntatieprogramma's
MSY = Maximum Sustainable Yield
NAFO = Northwest Atlantic Fisheries Organisation
NB = Noorderbreedte
NBB = Nationale Bank van België
NEAF = Verdrag inzake de visserij in het noordoostelijk deel van de Atlantische Oceaan
NEAFC = Visserijcommissie van NEAF
NOP = Nationaal Operationeel Programma
NSP = Nationaal Strategisch Plan
OL = Oosterlengte
OP = Operationeel Programma
PA = precautionary approach in subscript_{pa}
PK = Paardenkracht
PRC = Policy Research Corporation
RAC = Regionaal advies comité
SDVO = Stichting Duurzame Visserijontwikkeling
SMB = Strategische Milieubeoordeling
SSB = paaibestand “Spawning Stock Biomass”: omvang van het ouderbestand.
STECF = Scientific Technical and Economical Committee for Fisheries
TAC = Total Allowable Catch
TTV = Totale toegestane vangsten
VLAM = Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
WL = Westerlengte
WTECV = Wetenschappelijk, Technisch en Economisch Comité voor de visserij

Begrippen

Afslag: Visafslag of veiling: De plaats waar de vis wordt verkocht bij afslag, dat wil zeggen met bedragen van inzet in afdalende reeks gewoonlijk op een veilingklok.

Analytische TAC's: Analytische TAC's zijn TAC's waarvoor het advies gefundeerd is op statistische en wetenschappelijke gegevens. Voor alle analytische TAC's wordt door de wetenschappers het zogenaamde "voorzorgsprincipe" toegepast (= PA-approach). Hierbij worden criteria gehanteerd die betrekking hebben op biomassa (B), paaibestand (SSB) en visserijsterfte (F).

Voor biomassa en visserijsterfte worden een voorzorgsgrens (B_{pa} , F_{pa}) en een limietgrens (B_{lim} , F_{lim}) bepaald en worden de visserijmogelijkheden (TAC-voorstellen) daaraan aangepast. F_{pa} : "Fishing mortality precautionary approach" : visserijsterfte die gewenst is op basis van het voorzorgsprincipe.

B_{pa} : "Biomass precautionary approach": biomassa (stockomvang) die gewenst is op basis van het voorzorgsprincipe.

SSB: "Spawning Stock Biomass": omvang van het ouderbestand (paaibestand).

Aqua of Aquicultuur: Aquacultuur` is het proces waarbij vissen, schaaldieren en schelpdieren kunstmatig in vijvers en bassins worden gekweekt en gehouden om deze vervolgens te kunnen verhandelen.(voor België enkel zoetwater). Ook bepaalde planten worden in het water gekweekt en daarmee tot de aquacultuur gerekend. Er worden zowel vissen gekweekt voor de voedselvoorziening als voor de handel in siervis.

Belgisch Continentaal plat (BCP): het BCP en de exclusieve economische zone (EEZ) is het gedeelte van de zee dat zeewaarts aansluit op de territoriale zee. Op het CP heeft België het uitsluitend exploratie- en exploitatierecht van niet-levende rijkdommen. De oppervlakte van het BCP/EEZ/visserijzone bedraagt 2 017 km² en de verste afstand vanaf de basislijn is maximaal 47 zeemijl (87,06 km). De totale oppervlakte van de Belgische mariene zone in de Noordzee, inclusief territoriale zee, bedraagt 3 500 km² .

Belgische aansluitende zone: is een zeestreek die grenst aan de territoriale zee en waarvan de breedte zich uitstrekt tot maximaal 24 zeemijl, gemeten vanaf de basislijn. In België behoort de eerste 12 zeemijl tot de territoriale zee en de laatste 12 zeemijl tot de EEZ. In de aansluitende zone beschikt België over bijkomende toezichtbevoegdheden

Belgische visserijzone: zie Belgisch Continentaal Plat (BCP)

Benthische organismen: organismen die (een deel van) hun levenscyclus doorbrengen in de nabijheid van de bodem. Het mariene benthos omvat alle organismen die geassocieerd met de bodem van de zee worden aangetroffen. Op basis van de levenswijze en grootte wordt het benthos algemeen in vijf groepen ingedeeld: microbenthos (in de bodem; < 38 µm), meiobenthos (in de bodem; 38-1000 µm), macrobenthos (in de bodem; > 1 mm), epibenthos (op de bodem, > 2 cm) en hyperbenthos (net boven de bodem, > 1 mm).

Besomming: Onder `besomming` wordt verstaan de opbrengst van de gehele vangst van een visreis of die van het totaal der opbrengsten van een visseizoen.

Bijvangst: soorten die naast de doelsoorten van een visserijactiviteit meegevangen worden.

Biodiversiteit: Het concept ‘biologische diversiteit’ werd voor de eerste keer gebruikt in 1980 met betrekking tot het aantal soorten dat samenleeft in een gemeenschap. De term wordt vaak verkort tot biodiversiteit, en beide begrippen worden als synoniemen gebruikt. Tegenwoordig verstaan we onder biodiversiteit meer algemeen ‘de rijkdom aan leven’.

Biomassa van een visbestand: berekend totaal volume van een visbestand

Boomkorvisserij: een visserijmethode waarbij met een viskotter twee sleepnetten over de zeebodem worden getrokken. De sleepnetten hangen aan een zijdelingse giek. De netten worden opgehouden door een stalen staaf (boom). De vangst bestaat vooral uit platvis. Deze vorm van visserij wordt vooral beoefend door Nederlanders en Belgen, maar er zijn ook Engelse, Ierse, Duitse en Deense boomkorkotters. De voornaamste vissoorten die ermee gevangen worden zijn schol, tong, schar, tarbot en andere platvissoorten.

Meer dan 90% van de Belgische vloot vist met de boomkor met als voornaamste doelsoorten tong en schol. Ook de garnalvisserij en de langoustine visserij kunnen met de boomkor beoefend worden.

Traditionele boomkor:

Bij de boomkorvisserij wordt het net opgehouden door een lange stalen buis, aan de uiteinden hiervan zijn zogenaamde sloffen bevestigd die ervoor zorgen dat de boom en het net op de gewenste hoogte boven de zeebodem blijven en dat tegelijkertijd de weerstand met de zeebodem wordt verminderd. Het net wordt bevestigd aan de boven- en onderpees die op hun beurt aan de sloffen vastgemaakt worden. Aan de sloffen worden ook wekkerkettingen of een kettingmat bevestigd die voor de onderpees uit over de zeebodem slepen met als doel vis die zich in het spoor van het net bevindt op te schrikken, zodat deze in het net belandt. Het gewicht van de wekkers is aanzienlijk en bedraagt circa 25 % van het totale tuiggewicht. De meeste boomkorvaartuigen vissen vanuit de gieken en slepen dus 2 boomkorren voort aan 4 tot 7 knopen, wat deze visserijmethode brandstof- en materiaalintensief maakt.

Alternatieve boomkor-aanpassingen aan de boomkor.

Door de stijgende brandstofprijs is de rentabiliteit van de brandstofintensieve boomkorvisserij sterk gedaald. Bovendien krijgt het boomkortuig steeds meer kritiek vanwege de hoge bijvangsten en de sterke bodemimpact. In deze context werden recentelijk enkele aanpassingen aan de boomkor uitgetest die deze problemen gedeeltelijk opvangen:

- i. Rolsloffen verlagen de bodemweerstand en het brandstofverbruik.
- ii. Grote mazen in de rug van het net verlagen de waterweerstand en het brandstofverbruik.
- iii. Een vierkant mazenvenster in de buik van het net beperkt de ongewenste bijvangst aan bodemorganismen.
- iv. Een kuil (netuiteinde waarin de vis verzameld wordt) in T-90 netwerk bevordert de ontsnapping van kleine rondvis (Verordening (EG) Nr. 517/2008 van de Commissie van 10 juni 2008 beschrijft diverse netten)

Positieve testresultaten hebben individuele reders (aangemoedigd door de Rederscentrale en de Stichting voor Duurzame Visserijontwikkeling) met overheidssubsidies ertoe aangespoord deze aanpassingen in de praktijk door te voeren.

Bordenvisserij = zegenvisserij: Oudere vorm van *trawler*visserij waarbij het net wordt opgehouden door een zogenaamd scheerbord of zegen.

Een beperkt aantal Belgische vaartuigen beoefent het jaar rond of seizoensmatig de bordenvisserij. Net als bij de boomkorvisserij wordt een net over de bodem gesleept. Dit net wordt niet opgehouden door een vaste stalen buis, maar door de hydrodynamische kracht op twee scheerborden die onder een hoek over de zeebodem gesleept worden. De onder- en

bovenpees (respectievelijk verzwaard en van drijvers voorzien) worden aan deze scheerborden bevestigd. Ook hier worden wekkerkettingen gebruikt om de vis op te schrikken, maar het aantal kettingen is echter beperkt. Als er teveel ketting gebruikt wordt, verkleint immers de horizontale netopening. Hierdoor is het vistuig minder efficiënt voor de vangst van tong. De bordenvisserij richt zich voornamelijk op schol, langoustines, kabeljauw of inktvis. Door het lichtere vistuig (30 tot 50% lichter) en de lagere sleepsnelheid (3 tot 3,5 knopen) is het brandstofverbruik lager dan bij de boomkorvisserij. Meestal wordt gevist met een tweelingnet vanuit nettrommels die zich op het achterschip bevinden (*twinrigger*), maar de methode kan ook toegepast worden met twee aparte netten die vanuit de gieken uitgezet worden (*outrigger*). Hierdoor kan de bordenvisserij ook beoefend worden met een klassiek boomkorvaartuig.

Demersale vissen: ook bodemvissen genoemd. Alle vissen die op of net boven de zeebodem leven, en die efficiënt kunnen worden bemonsterd met een boomkor. De belangrijkste leden van de demersale visfauna behoren tot de kabeljauwachtigen (Gadiformes), de baarsachtigen (Perciformes), de schorpioenvissen (Scorpaeniformes) en de platvissen (Pleuronectiformes). Ook het merendeel van de roggen (Rajidae) behoort tot de demersale visfauna.

Discards in de visserij zijn vangsten die wel aan dek komen maar vervolgens weer overboord gegooid = teruggooi. Discards verschillen van bijvangst omdat ook gewenste soorten overboord kunnen worden gezet om quotabeperkingen te respecteren.

Dreggen :Vissen met vistuig dat bestaat uit netwerk voorzien van een metalen of houten frame en kettingmatten, gebruikt voor het vangen van schelpdieren

Epibenthos: Epibenthische organismen zijn die soorten die op of in de nabijheid van de bodem leven en efficiënt worden bemonsterd met een boomkor en een fijnmazig net. De belangrijkste vertegenwoordigers van het epibenthos zijn schaaldieren (garnalen, krabben, heremietskreeften), stekelhuidigen (zeesterren, slangsterren, zee-egels), weekdieren (tweekleppigen, zeehuisjesslakken, koppotigen) en neteldieren (zeeanemonen). Daarnaast worden borstelwormen soms frequent gevangen.

Exclusieve Economische Zone (EEZ): zie Belgisch Continentaal Plat (BCP)

Fuiken: Passief vistuig. Vissen worden in een fuik, pot, korf of val gelokt en kunnen vervolgens niet meer ontsnappen. Deze vangstmethode wordt vaak voor schaaldieren gebruikt. Fuiken worden ook in rivieren en intergetijdengebieden gebruikt om paling te vangen. Bij deze fuiken worden ook soms zeehonden en watervogels gevangen. Daarom is een keerwant verplicht: een grootmazig net aan de voorkant waar de vis wel door kan, maar andere dieren niet.

Habitatrichtlijn: De in 1992 vastgestelde Habitatrichtlijn is de belangrijkste regelgeving van de Europese Unie ter bevordering van de biologische verscheidenheid, alsmede van het tot stand komen van Natura 2000. Deze richtlijn houdt de verplichting in om habitat (leefgebieden) en soorten (wilde flora en fauna) die voor de Europese Unie van belang zijn in stand te houden. De gebieden worden beschermd nadat ze door lidstaten zijn aangewezen. Hiervoor worden 'speciale beschermingszones' (SBZ) ingesteld.

Hoogzee: in tegenstelling tot kustwateren, de diepere wateren. Meestal verwijst de term naar zeegebied dat niet boven continentaal plat gelegen is.

Hyperbenthos: organismen die in de onderste waterkolom leven en nauw geassocieerd zijn met de bodem (holohyperbenthos: volledige levenscyclus als hyperbenthos; merohyperbenthos, als larvaal stadium behoren tot het hyperbenthos).

ICES (International Council for the Exploration of the Sea) de organisatie die marien onderzoek in de Noord-Atlantische Oceaan coördineert en bevordert. Het werkingsgebied omvat ook aangrenzende zeeën zoals de Oostzee en Noordzee (<http://www.ices.dk>).

Kieuwnetten: een passief vistuig. De vis blijft met zijn kieuwen in het verticale net steken. Kieuwnetten zijn als ze op kleine schaal worden toegepast vaak redelijk milieuvriendelijk omdat ze selectief zijn (kleine vissen zwemmen erdoor) en weinig energie gebruiken. Ze zijn wel vaak een gevaar voor bruinvissen en dolfijnen. Soms worden kieuwnetten ook op grote schaal toegepast en zij worden dan 'muren des doods' genoemd.

Kotter: gemiddeld tot klein vaartuig, viskottervissersboot. Eurokotter=vissersvaartuig dat in Europese wateren vist.

Lijnvisserij: In de Belgische visserij beoefenen twee vaartuigen (één semi-professioneel) seizoensmatig de lijnvisserij. Hierbij wordt de vis gevangen met beaasde haken. Er wordt onderscheid gemaakt tussen longlines die meerdere haken (100 tot 1000) bevatten en verankerd worden uitgezet, en handlijnen die slechts enkele haken bevatten en door de visser bediend worden. Kabeljauw en zeebaars zijn de belangrijkste doelsoorten van deze visserij. De keuze van haken (grootte), aas, locatie, diepte en tijdstip zijn zeer belangrijk bij de hakenvisserij. Hierdoor vereist deze veel kennis en ervaring. Er kan zeer selectief gevestigd worden en de impact op de zeebodem is nihil.

Maaswijdte: binnenaafstand, in mm, tussen twee tegenover elkaar liggende knopen of verbindingen van dezelfde maas, terwijl het netwerk in de lengterichting is gestrekt. Maas: elk der ogen (openingen) gevormd door de elkaar kruisende draden van een netwerk.

Macrobenthos: Macrobenthische organismen worden beschouwd als die soorten die in het sediment leven en bij het opspoen van bodemstalen achterblijven op een zeef met een maaswijdte van 1 mm. Hun gemiddelde grootte varieert tussen 1 en 100 mm. De belangrijkste macrobenthos-vertegenwoordigers zijn: borstelwormen, schaaldieren (voornamelijk vlokreeften en zeekomma's), schelpdieren (voornamelijk tweekleppigen), stekelhuidigen (slangsterren; zeeklitten), neteldieren (zeeanemonen) en snoerwormen.

Maricultuur: Maricultuur is een gespecialiseerde tak van de 'aquacultuur' in zee of met zeewater. Maricultuur omvat de teelt van mariene organismen voor consumptie en gebeurt ofwel in de afgemaakte natuurlijke omgeving van het organisme, ofwel in kunstmatige bassins. Aquacultuur in de Belgische zee moet maricultuur genoemd worden wegens de Belgische bevoegdheidsverdeling met betrekking tot de uitbating en milieueisen. Voor aquacultuur is het een Vlaamse bevoegdheid. Aquacultuur in de Vlaamse Noordzee is een Belgische federale bevoegdheid.

Natura 2000: is een onderling samenhangend geheel van voor Europa belangrijke natuurgebieden. Al de door de lidstaten aangewezen Speciale Beschermingszones in navolging van de Vogel- en Habitatrichtlijn vormen samen dit Europese netwerk van beschermde gebieden: Natura 2000. Iedere lidstaat kan zelf kiezen welke middelen hij op zijn

grondgebied wil aanwenden om uitvoering te geven aan deze richtlijn. De Commissie biedt de helpende hand bij het tot stand brengen van dit netwerk en zorgt ervoor dat de gezamenlijke doelstellingen werkelijk bereikt worden.

Paaibestand (SSB): “Spawning Stock Biomass”: omvang van het ouderbestand (paaibestand).

Passieve visserijmethodes: Passieve visserijmethodes onderscheiden zich van de sleepnetvisserijen doordat de vis zichzelf naar het vistuig beweegt (bij sleepnetvisserij wordt de vis opgejaagd door het vistuig). Doordat het vistuig niet wordt gesleept is het brandstofverbruik bij het vissen nihil

Pelagische vissen: Alle vissen die het grootste deel van hun leven in de waterkolom, dus ver weg van de zeebodem, doorbrengen. Notoire voorbeelden zijn o.m. de haringachtigen en de makreelachtigen.

Plankton: verzamelnaam voor alle levende organismen, die in het water zweven of drijven. Zij zijn onderworpen aan waterstroming en/of windkracht. Hierin veronderstellen we larvale stadia, kiezelwieren, algen, enz.

Samenvoeging: De eigenaar van een vissersvaartuig waarvoor een visvergunning is afgeleverd en die dit vissersvaartuig aan de vloot onttrekt, kan een aanvraag richten tot de Dienst Zeevisserij om het motorvermogen vermeld op de visvergunning geheel of gedeeltelijk *samen te voegen* met het motorvermogen van één of meer bestaande vissersvaartuigen waarvoor een visvergunning werd afgeleverd. De Belgische wetgeving voorziet dat ten gevolge van samenvoeging van motorvermogens een bestaand vissersvaartuig waarop wordt samengevoegd, niet kan veranderen van segment.

Seinevisserij = vissen met een Seinenet.

Purse Seine, ook wel ringnettvisserij genoemd. Een net wordt in een ring in zee gelegd met behulp van een klein bootje. Vervolgens wordt het net aan de onderkant dichtgetrokken en aan boord gehaald.

Snurrevaad wordt ook ankerzegenvisserij of Danish Seine genoemd. Het is een kleinschalige, selectieve visserijmethode waarbij visnetten aan lijnen worden uitgezet die vervolgens worden ingehaald. De vissen vluchten het net in aan het eind van de lijnen. Dit wordt een voorbeeld van een duurzame vistechiek genoemd. De vistechiek onderscheidt zich door de betrekkelijk lage brandstofkosten i.v.m. het geringe benodigde voorstuwingsvermogen. Ook kenmerkt de vismethode zich door een uitzonderlijke aanvoer kwaliteit van de vis. De methode wordt sinds jaren met succes toegepast in met name de Scandinavische landen. Ook in Schotland wordt met deze technieken gevestigd. De seinevisserij is een aangepaste manier van de bekende snørrevødvisserrij.

Spanvisserij: vismethode waarbij een net wordt gesleept door twee schepen, die op een afstand van elkaar op evenwijdige koers varen, en zodoende voor een grote horizontale opening zorgen. Wordt in de Belgische visserij niet toegepast.

Standaardvisserij: Passieve visserijtechniek. Drie Belgische vaartuigen beoefenen het jaar rond of seizoensmatig de standaardvisserij. Hierbij worden verankerde netten (kieuw- of warrelnetten) voor een bepaalde duur uitgezet op de zeebodem. Mobiele vissen blijven met hun kieuwdeksel in het net haken (kieuwnet) of verstrikken in het net (warrelnetten).

Kabeljauw, tong, tarbot en zeebaars zijn de belangrijkste doelsoorten van deze visserij. Door de keuze van nettype en maaswijdte, maar ook door de locatie en het tijdstip van uitzetten wordt een goede soort- en lengteselectiviteit gerealiseerd. De impact op de zeebodem is nihil.

Strandvisserij: visserij op en vanop het strand. (<http://www.vliz.be/imisdocs/publications/120223.pdf>). Het Ministerieel Besluit van 21 december 2006 bevat maatregelen met betrekking tot de strandvisserij met warrelnetten. Enkelwandige warrelnetten (kieuwnetten) mogen nog gebruikt worden voor de strandvisserij. Het gebruik van meerlagige warrelnetten (type "trémail") daarentegen is verboden.

Subsidiariteitsbeginsel: principe op grond waarvan werkzaamheden worden uitgevoerd op het bestuursniveau dat daarvoor het meest geschikt is

Trawlervisserij: Een trawl is een puntzakking net. De vis komt in de punt, de kuil, terecht. De trawl wordt ook sleepnet genoemd. Er bestaan veel verschillende vormen van trawlen die ontworpen zijn om bepaalde soorten vis te vangen. De boomkor en bordervisserij gebruiken aangepaste trawlnetten

Twinriggen: (multirigging): Vorm van trawlervisserij met twee of meer netten. Hierbij worden twee, vier of zelfs zes netten naast elkaar door één of twee schepen voortgetrokken. Het vangstoppervlak wordt hiermee relatief groot. Afhankelijk van de maaswijdte is er soms erg veel bijvangst.

Vaartdagen: vaartdag : een periode op zee zoals bepaald bij ministerieel besluit van 4 januari 1946 tot vaststelling der forfaitaire bedragen van bezoldiging op grond van welke etc.

Visserijinspanning: het product van de capaciteit en de activiteit van een vissersvaartuig; voor een groep vaartuigen is dit de som van de visserijinspanningen van elk van de vaartuigen in de groep.

Visserijsterfte: De visserijsterfte (F) is de verhouding tussen de jaarlijkse vangst en het bestand aan maatse vis. Als F 0,5 is, wordt bijvoorbeeld de helft van een bestand weggevangen. De visserijsterfte is een beter beheerdoel dan de bestandsgrootte, omdat visserijsterfte minder afhankelijk is van omgevingsfactoren en o.a. ook rekening houdt met teruggooi.

Vogelrichtlijn: de Vogelrichtlijn (79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en de gebieden waar ze in de Europese Unie broeden, pleisteren en overwinteren. In bijlage I van de Vogelrichtlijn is een lijst opgenomen van vogelsoorten die in Europa zeldzaam of bedreigd zijn. De Vogelrichtlijn is bedoeld om alle vogelsoorten in Europa te beschermen.

Voorzorgsprincipe (= PA-approach). Hierbij worden criteria gehanteerd (voorzorgsgrens) die betrekking hebben op biomassa (B), paaibestand (SSB) en visserijsterfte (F).

Voor biomassa en visserijsterfte worden een voorzorgsgrens (B_{pa} , F_{pa}) en een limietgrens (B_{lim} , F_{lim}) bepaald en worden de visserijmogelijkheden (TAC-voorstellen) daaraan aangepast.

Warrelnetten: of 'staand want', zijn meestal zeer lange netten (tot enkele km lang) die, verankerd op de bodem, passief vis vangen. Verder uit de kust (buiten de 12 mijlszone) worden ze ingezet door een aanzienlijk aantal Franse, Deense en Britse vissers.

Warrelnet: het warrelnet, “warnet”, “kieuwnet” of ook wel “staande want” genoemd, wordt ook gebruikt bij strandvisserij. Warrelnetten zijn enkelwandig (ook kieuwnetten genoemd) of driewandig (trémail: bestaat uit drie netstukken waarvan onder- en bovenkant samen bevestigd zijn op de onder- respectievelijk de bovenpees). De onderpees is voorzien van geïntegreerde loodblokjes en de bovenpees draagt vlotter. De buitenste netten hebben een grote maaswijdte, hiertussen zit het centrale net dat hoger is dan de buitenste netten en een kleine maaswijdte heeft. Het centrale net vormt een ‘zak’ waarin de vissen kunnen verwarren. Vandaar de naam warrelnet.

Warrelnetvisserij: visserijmethode gebaseerd op gebruik van warrelnetten of kieuwnetten waarin de mariene organismen kunnen verstrikken; het recreatieve gebruik van dergelijk tuig is strikt gereguleerd. Op basis van de wet op het mariene milieu (MMM-wet) is het recreatieve gebruik in de Belgische zeegebieden verboden. Voor de strandvisserij zijn de bepalingen van de gemeentelijke politieverordeningen van toepassing; voor het professioneel gebruik zijn Europese teksten van toepassing.

Zeedagen: zeedag = een periode op zee van maximaal 24 uur gedurende dezelfde kalenderdag

Zeehengelen: een vorm van recreatieve visserij waarbij vanaf een boot met een niet-geautomatiseerde hengel wordt gevist. De gevangen vis wordt enkel voor persoonlijk gebruik aangewend.

Zegenvisserij: =bordenvisserij

Bronnen

Boeken

P. Hovart: "50 jaar visserijbeheer 1830-1980". Mededeling van het Rijksstation voor Zeevisserij Publicatienr.235-D/1994/0889/1

Anon: OESO-OCDE « Questions liées aux Pêcheries : Echanges et accès aux ressources - Paris 1989 » (p. 211-232)

Rapporten

Dienst Zeevisserij van de Vlaamse Overheid. De Belgische zeevisserij - Aanvoer en Besomming -jaren 1982 tot 2007

Hilde Van Haecke: Dienst Zeevisserij. Tac en Quota 2008 Technische Toelichting (intern document)

Websites

Publicaties Dienst Zeevisserij

<http://lv.vlaanderen.be/nlapps/docs/default.asp?id=218>

Vlaams Informatiecentrum voor land en Tuinbouw

http://www.vilt.be/nl_BE/document/archive

Europese Unie- Commissie -Visserij

http://ec.europa.eu/fisheries/index_nl.htm

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/conservation_measures_nl.htm

http://ec.europa.eu/fisheries/publications/factsheets/legal_texts/com_08_331_nl.pdf

Europese Unie -Verordeningen en andere teksten

<http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>

<http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/l66040.htm>

STECF-WTECV

<https://stecf.jrc.ec.europa.eu/home>

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/governance/stecf_nl.htm

Regionale visserijorganisaties

<http://europa.eu/scadplus/leg/fr/lvb/l66034.htm>

Vlaams Parlement

<http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/1997-1998/g1067-2.pdf>

Op rechten gebaseerde beheersinstrumenten in de visserijsector (RBM)

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/rbm_nl.htm

Globaal Actie- en herstructureringsplan voor een duurzame Vlaamse Zeevisserijsector

http://www2.vlaanderen.be/landbouw/downloads/vis/actieplan_vis_oktober_2006.pdf

ICES-kaart

http://ec.europa.eu/fisheries/press_corner/press_releases/archives/com06/ices_06_93_nl.pdf